

Arvo Yläräkkö In memoriam

Veikko Karsma In memoriam

Siiri Sahlman-Karlsson
Om lårnord i amerikafinskan
Summary

Nils Slunga
Norrbottens finskspråkiga befolkning-
en och Sveriges språkpolitik
Summary

Erkki Vuonokari
Ruotsinsuomalaisten arkisto
Arkiv för Sverigefinnar och Finlands-
svenskar i Sverige

Pekka Rissanen
Multiculturalism: kanadalainen tapa
edistää yhteiskunnan integraatiota
Summary

Tiedotuksia
Siirtolaismusiikki-seminaari
Suomi pohjoismaisena kielenä-konfe-
renssi
Seminaarin "Ruotsinsuomalaiset ja ri-
kollisuus" julkilausuma
Tulossa konferenssi siirtolaisia koske-
vasta viestintäpolitiikasta

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saa-
punutta kirjallisuutta
Publications received

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

1983

1

SIIRTOLAISUUS – MIGRATION

9. vuosikerta, 9th year

Siirtolaisuusinstituutti—Migrationsinstitutet

Päätoimittaja
Editor Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri
Assistant Maija-Liisa Kalhama

Toimituskunta:
Editorial board:

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board
of The Institute of Migration

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Tilaushinta on 25/vuosi

Tilauksen voi suorittaa maksamalla 25 mk
Postisiirtotilille TU 495 90 - 3.

**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSINSTITUTET**

Piispankatu 3
20500 Turku 50
puh. 921 – 17 536

Henkilökunta:

Olavi Koivukangas, Ph.D., johtaja
VTL Ismo Söderling, tutkimussihteeri
HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistosihteeri
Yo.merk. Seija Sirkiä, toimistoapulainen
Ekonomi Ritva Vehniäinen, kirjanpitäjä
VTM Jouni Korkiasaari, tutkija
Valokuvaaja Kari Lehtinen

Valtuuskunnan pj.
Prof. Jorma Pohjanpalo
Hallituksen pj.
Prof. Vilho Niitemaa

**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS
ADMINISTRATIVE BOARD OF THE INSTITUTE OF MIGRATION
1983**

Toim.joht. Tauri Aaltio
Toim.pääll. Alec Aalto
Prof. Erkki Asp
Tutk.joht. Timo Filpus
Hall.siht. Fredrik Forsberg
Prof. Lars Huldén
Prof. Vilho Niitemaa
VTM Ilkka Orkoma
Tutk.lait.joht. Aimo Pulkkinen
Dos. Tom Sandlund

Suomi-Seura r.y.
Ulkoasiainministeriö
Turun yliopisto
Työvoimaministeriö
Opetusministeriö
Helsingin yliopisto
Siirtolaisuusinstituutti
Turun kaupunki
Väestöliitto
Åbo Akademi

Kansi:

Fingelskan rakenteessa ei USA:n ja Kanadan välillä ole suuriakaan eroja. Koska Kanadan puolella suomalaisalue on yhtenäisempi, siirtolaisten ikärakenne nuorempi ja väestö paikallaanpysyvämpää on englantilaisperäisten lainasanojen määrä suhteellisesti vähäisempi kuin USA:ssa. Muitakin perinteitä kuin kieltä on pyritty säilyttämään. Kuvassa suomalaisistuttajia kansallispuvussa. (Kuva Heinonen: Finnish Friends in Canada, 1930)

Cover:

There are no great differences in the structure of American Finnish from the United States to Canada. Since the Finnish area in Canada is more compact, younger in terms of the age structure of immigrants and less mobile, the number of words borrowed from English is comparatively fewer than in the USA. Efforts have been made to preserve tradition other than language. In this picture, Finnish girls are in national costumes. (Foto Heinonen: Finnish Friends in Canada, 1930)

ARVO YLÄRAKKOLA
23.9.1917 - 28.1.1983
IN MEMORIAM

Arvo Yläraakkola, ruotsinsuomalainen kirjaltaja ja historiantutkija, kuoli Tukholmassa tammikuun 28. päivänä. Aessori Arvo Yläraakkola oli varsin tunnettu ruotsinsuomalaisille, erityisesti järjestöelämässä toimiville. Siirtolaisuusinstituutin valtuuskunnassa Yläraakkola oli Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliiton edustajana vuosina 1976 - 1978.

Arvo Yläraakkola syntyi Viipurissa 23.9.1917. Sotien jälkeen hän työskenteli Suomessa siirtoväen sijoitus- ja asutustoiminnassa. Vuonna 1956 hän siirtyi Ruotsiin, jossa hänestä tuli näkyvä hahmo ruotsinsuomalaisten toiminnassa. Tutkijana ja kirjailijana Arvo Yläraakkola tuli tunnetuksi sekä Suomessa että Ruotsissa julkaistuaan vuonna 1976 tutkimuksen Edvard Gyllingistä (Edvard Gylling - Itä-Karjalan suomalainen rakentaja). Lisäksi Yläraakkola on tutkinut paljon ruotsinsuomalaisten vaiheita ja kirjoittanut mm. Tukholman Suomalaisen Seuran 80-vuotishistoriikin, RSKL:n Tukholman piirin 10-vuotishistoriikin sekä luvun Ruotsinsuomalaisten vaiheita teoksessa Ruotsinsuomalaiset I.

Vanhoiden rahojen ja postimerkkien ke-

räily oli Arvo Yläraakkolan harrastus. Hänellä oli myös ainutlaatuinen kokoelma ruotsinsuomalaisten lehtiä, jotka hän huolellisesti sidotutti vuosittain. Myöskin ruotsinsuomalaisten historian tallentaminen tuleville sukupolville oli Yläraakkolalle tärkeä asia. Hänen johdollaan toimi 1970-luvun puolivälissä muistitietoustyöryhmä, joka keräsi suullista ja kirjallista aineistoa ruotsinsuomalaisista. Arvo Yläraakkola oli myös innokkaasti mukana kehitettäessä ajatusta Ruotsinsuomalaisten arkistosta, joka sitten aloittikin toimintansa Tukholman Suomi-Talossa keväällä 1977. Samana vuonna presidentti Kekkonen myönsi 60-vuotta täyttävälle Arvo Yläraakkolalle aessorin arvonimen.

Myös Siirtolaisuus-Migration aikakauslehden lukijoille Arvo Yläraakkola on tuttu. Hänen kirjoittaminaan ovat ilmestyneet artikkelit "Katsaus vanhempaan ruotsinsuomalaiseen järjestötoimintaan" (no 3/1975), "Tukholman Viesti-lehti" (no 2/1976) ja "Suomenkielistä järjestölistä ja kirjallista toimintaa Ruotsissa vuosina 1918-1924" (no 3/1979).

Maija-Liisa Kalhama

VEIKKO KARSMAN
10.1.1917 - 4.3.1983
IN MEMORIAM

Pohjola-Nordenin entinen toimitusjohtaja, kanslianeuvos Veikko Karsma on kuollut Helsingissä 66 vuoden ikäisenä.

Karsma jäi eläkkeelle Pohjola-Nordenista helmikuun alussa. Hän oli tullut järjestön palvelukseen vuonna 1946 järjestösihteeriksi, siirtyi vuonna 1951 pääsihteeriksi ja vuonna 1961 toimitusjohtajaksi.

Kanslianeuvos Karsma toimi monissa pohjoismaisissa luottamustehtävissä, ollen mm. alusta alkaen mukana Pohjoismaiden neuvoston työskentelyssä. Norden-Yhdistysten Liiton perustaminen 1965 ja oman sihteeristön aikaansaaminen 1977 on

myös ollut merkityksellistä pohjoismaiselle yhteistyölle ja yhteishengelle. Karsma onkin eräässä haastattelussa todennut, että ulkoapäin nähtynä yhteinen jäsenlehti, yhteiset julkaisut ja yhteiset kampanjat, kuten esim. Pohjoismaiden kielivuosi, ovat näkyvimmit ilmaisut yhteistyöstä, mutta myös sisäisessä yhteistyössä on hyvä olla koordinoiva elin.

Siirtolaisuusinstituutin valtuuskunnassa kanslianeuvos Veikko Karsma on ollut Pohjola-Nordenin edustajana vuodesta 1979 alkaen.

Maija-Liisa Kalhama

OM LANORD I AMERIKAFINSKA

Siiri Sahlman-Karlsson har sedan år 1973 varit universitetslektor i finska vid Umeå universitet. Hon har under ett flertal år vistats i USA både som lärare och studerande. I USA kom hon i kontakt med flera finska invandrare och passade då på att registrera den amerika-finska, som de talade därstädes. År 1976 kom hennes bok om *Specimens of American Finnish* ut.

Amerikafinskan, som ofta går under beteckningen *Finglish*, har inlånat en del ord från engelskan. (Jfr Virtaranta, 1971, 82; Kolehmainen, 1937; Sahlman-Karlsson, 1976; Virtanen, 1979 etc.). En alldeles speciell kategori utgörs av de ord som inlånats som pluralisbildningar i engelskan men som uppfattats som singularisord av de immigranter, som anammat dem i sitt språk.

Mina egna föräldrar, som vid sekelskiftet emigrerade till USA, där de stötte på nya frukter, grönsaker och annat, som de aldrig tidigare i Finland stiftat bekantskap med, införlivade också en del sådana termer i sin amerikafinska. Det psykologiskt intressanta fenomenet var, att min mor aldrig tog i bruk de riksfinska termerna för alla de frukter och grönsaker, som hon sedermera efter återkomsten även lärde känna hemma i Finland. Det blev ett stående skämt inom familjen att vissa frukter hette *si* på amerikafinska

och *så* på riksfinska. Det rådde med andra ord ett slags funktionell tvåspråkighet (*diglossi*) i vårt barndomshem.

För att illustrera processen av låntagandet må följande ord tjäna som exempel: Pluralisformerna av banana ('banan'), cooky l. cookie ('småkaka'), match ('tändsticka'), peach ('persika') och tomato ('tomat') heter bananas, cookies, matches, peaches och tomatoes. Alla dessa ord i pluralis uppfattades av de finsktalande immigranterna som två- eller trestaviga ord i singularis med ett finalt -s, som föregås av en vokal, alltså -Vs. Att just pluralisformen uppfattades som singular bas anser Virtanen (1979: 156-157) bero på att pluralisformerna rätt och slätt var mycket vanligare i det vardagliga språket än singularisformerna. Därmed befästes de också relativt snabbt i språkbruket hos invandrarna, som ju ofta inte kände till skillnaderna i numerusbruket. Teorin verkar helt

plausibel för mig. Dessutom skulle jag vilja hävda att dessa ord som slutade på -s hade analogier i finskans s-terminerande ord, vilket givetvis borde underlätta inkorporerandet av den i amerikafinskan.

Det intressanta är att så faktiskt blivit fallet och att de inkorporerats just i den nomenkategori i modern finska som har växlingen -s ~ -kse- (ex. varis ~ varikse+n 'kråka: kråkan+s'). Denna nomenkategori i sin tur är mycket produktiv i nufinskan, då däremot nomenkategorin med växlingen s ~ (h) ~ ø är helt improduktiv (ex. taivas (taivaha+n) taivaa+n 'himmel: himlen+s'). Dialektalt påträffas formen taivahan, i hög-språket har h fallit bort.) (Se Karlsson, Fred, 1974: 38 ff.) Karlsson har en rimlig förklaring till varför paradigmet för taivas-typen inte längre är produktiv. Han menar, att den inskjutna vokalen e i varis: variks:e+n är en helt normal företeelse för inhemska ord, då däremot den ursprungliga inskjutna vokalen e (s.k. e-epentes) vid ord som taivas på grund av historiska ljudutvecklingar helt fördunklats och därmed lett till lexikalisering, vill säga, att man i varje särskilt fall måste lära sig böjningsformerna för denna ordtyp. Och eftersom paradigmet via den långa historiska ljudutvecklingen blivit komplicerat har det även blivit improduktivt. Detta skulle då kunna vara en förklaring till att nya ord som slutar på -Vs och som dessutom är två- eller flerstaviga anpassar sig till böjningsmönstret för varis-typen, då de inkorporeras i finskans lexikon. Fred Karlsson exemplifierar detta med nyare lånord som paatos ('patos'): paatokse+n. Formen *paatoon är otänkbar. Observera svenskans 'kändis' som heter julkkis på finska. Det böjs i genitiv julkkikse+n inte *julkkiin. Smärre fluktuation kan förekomma enligt Karlsson, vilket exemplifieras med lånordet cortes (benämningen för folkrepresentationen i Spanien). Detta ord kan enligt Karlsson böjas som antingen ett varis-ord, cortekse+n eller som de typiska gamla skandinaviska lånorden

med ett icke-etymologiskt i + n cortes + in. Partitiv singularis skulle i de bägge fallen heta cortes+ta resp. cortes+i+a. Nykysuomen sanakirja (Nufinsk ordbok) tar dock upp enbart formen med växlingen -s ~ -kse- för ordet cortes. (Lånord av typen croquis [kroki:], där det finala -s är stumt berörs inte heller av växlingen -s ~ -kse-, utan ordet böjs som det finska ordet pii: pii+n: pii+tä ('flinta, kisel, pi').

Låt oss nu se på de plurala formerna i engelskan!

I min undersökning av amerikafinskan (1976) fann jag att singularisformerna för de ovan uppräknade orden lydte som följer: pananus l. pinanus ('banan'), kukes ('småkaka'), mätsis ('tändsticka'), piitsis ('persikka') och tometus ('tomat'). Dessa ord i amerikafinskan böjs helt i temaformer (böjningsmönster) som är analoga med varis-ordets. Nominativ varis: Genetiv variksen: Partitiv singularis varista: Partitiv pluralis variksia.

Jämför böjningsformerna nedan:

Nom.	Gen.	Part. sg	Part. pl.
<u>pananus</u>	<u>pananuksen</u>	<u>pananusta</u>	<u>pananuksia</u>
<u>kukes</u>	<u>kukeksen</u>	<u>kukesta</u>	<u>kukeksia</u>
<u>mätsis</u>	<u>mätsiksen</u>	<u>mätsistä</u>	<u>mätsiksiä</u>
<u>piitsis</u>	<u>piitsiksen</u>	<u>piitsistä</u>	<u>piitsiksiä</u>
<u>tometus</u>	<u>tometuksen</u>	<u>tometusta</u>	<u>tometuksia</u>

Villkoren för att de plurala -Vs-formerna ska kunna anpassas till denna nomenkategori är att dessa nomen är två- eller flerstaviga. Observera även att -s måste föregås av en vokal. Denna vokal i sig själv är också intressant så till vida att det kan vara vilken vokal som helst av samtliga åtta vokaler i det finska vokalsystemet. Nomentyperna kan alltså ha grundformer, som samtidigt också är dessa nomens konsonantstammar. (Jfr partitiv singularis formerna, som just bildats på konsonantstammarna .). Jämför följande uppställning av olika -Vs konstellationer:

jalas: jalaksen, veres: vereksen, rikos: rikok-

Följande dikt är från Fingliska-serien, som Knights of Kaleva (USA) har donerat till Migrationsinstitutets arkiv (SI/A/16/76):

Ralli

*Amerikkahan kun matkustin oli suussani Suomen kieli.
Vaan hetkisen kun täällä oleksin, niin muuttuipa kieli ja mieli.*

*Hatuksi senssasin lakkini, kaleriksi mä huivini muutin.
Pois heitin sarka takkini, oortasin sappa suutin.*

*Mainiin menin mä workkimaan, siel puskin mä ramma kaaraa.
Pikkaakin opin juusaamaan, monta muutakin asian haaraa.*

*Työ tääl kun oli very päät, niin kuittasin mä siitä.
Palkkakin oli vain dollarinen hääf, se poortihin vain riitti.*

*Mainissa toisen japin sain, ylenin timbermanniksi.
Olin mainarikin arvoltain, vaan kutsuttiin griinhorniksi.*

*Tiskarienkin mainari pojista, juttelevan mä kuulin. Sviithardinkin
Mä ketsasin, sen kanssa parkkiin illoin, ja kun se oli fonia silloin.*

*Nuus stailissa hän ei ollutkaan, pihain muistuttain ampiaista.
Jesser ja nevermain, puhekin oli jänkin laista.*

*Mut oo my diird kun myrsky tul, niin lempemme katkes silloin.
Hän lausui näin, juu are dääm fuul, oi Finnin hurjaa mieltä.*

*Näin sanoen hän rapakkoon minut saitwookilta tuuppas.
Ja Airis poika paratkoon sen remman multa jumppas.*

*Kroos striitin kuljen salunaan, astuin luokse baarin
Guud ivning mä kumarsin, giv me best kain of whiski.*

*Mä viskin sain ja piirinkin, triitattiin monta kertaa.
Arvossanikin kohosin taas monen monta vertaa.*

*Siel trinkittiin ja triittäiltiin, kunnes mä olin prokki.
Pitsiksi mua taas koolattiin, kiippari ulos mun heitti.*

*Saitwookil yhteen tormäsin mä mister kapula jäkin.
Sain pulikkata kallooni ja marssia kana häkkiin.*

*Siel mietin mä kuink kurja ol frii kontrin liberti oppi.
ensiks annetaan tossohon ja viedään vanki koppiin.*

*Neks moorning veind mä goordihin, siel tutkittiin mua varhain,
thörti deis jeelihin paiskattiin herras miehen parhain.*

Karl ja Sylvia Lehto

sen, reunus: reunuksen, sylys: sylyksen,
teräs: teräksen, rötös: rötöksen. (I svensk
översättning jalas = mede; veres = färsk, frisk,
ny; rikos = brott; reunus = kant, bräm,
bård, list; sylys = fång, famn; teräs = stål;
rötös = mindre brott, rackartyg.)

Den stora invandringen av finsk arbets-
kraft till Sverige under efterkrigstiden har
medfört likartade tendenser för inlåning av
svenska ord till finskan. En intressant paral-
lell till de finska slangorden och vardagliga
ord som slutar på -is (typ julkkis = kändis)
återfinns i slanguttryck i svenskan. Hur detta
märkliga -is suffix manifesterar sig har upp-
märksammats av många forskare. Exempel
på dylika ord i svenskan är dagis för daghem,
fritis för fritidshem, lekis för lekskola, kom-
pis för kamrat, kompanion, kändis för en
person som är allmänt känd och förekommer
ofta i tidningarnas skvellerspalter etc.

Jag har i samband med min undervisning
vid Umeå universitet noterat fall bland mina
egna finska studerande, där denna typ av ord
fritt inlånats i finskan. En gift studentska,
som hade sitt barn på daghem, berättade om
detta för mig som följer: "Tiina on daagik-
sessa aamupäivällä" ('Tiina är på dagis på
förmiddagen'). Hon tillade: "Tiina on saanut
niin paljon uusia kompiksia", ('Tiina har fått
så många nya kompisar'). Som synes anpas-
sar sig även de svenska -is slangorden till
finskans varis-paradigm, då de inlånas i den
finska som en del finska invandrare talar här-
städes.

Men låt oss återgå till amerikafinskan.
Vi skall nu lämna två- och flerstaviga lånord
därhän och i stället se på vad som händer
med enstavningar.

Om engelskans pluralisändelse -s fogas
direkt till ordfinal konsonant passar pluralis-
formen inte in i -s~-kse-paradigmet. Ett
exempel av detta fenomen är ordet nuts
(‘nötter’) vilket ingår som efterled i samman-
satta ordet peanuts (‘jordnötter’). Dessa ord
tas direkt in i amerikafinskan som natsi

respektive piinatsi, där det finala -i fungerar
som stambildande vokal (i detta fall som ett
icke-etymologiskt -i) (Mera om detta senare i
denna uppsats.)

Det inlånas även singulara ord som har ett
finalt -s eller någon annan final sibilant i
engelskan. (Som bekant har finskans s ingen
riktig fonetisk opposition, varför uttalet av s
har ett synnerligen brett register.) Engelska
ord som slutar på en sibilant rent uttalsmäs-
sigt tas in i finskan i deras fonetiska version
och inte i den form de har i skrift. Om dessa
uttalsmässigt är två- eller flerstaviga beter de
sig i likhet med varis-ordet. I det följande
illustrerar jag med ett fåtal exempel som jag
noterat hos mina sagesmän. Irish (‘irländsk’),
lettuce (‘sallad’) Mrs = missus l. misis (‘fru,
hustru’), business (‘affär, syssla, angelägen-
het’), furnace (‘masugn, kol/vedpanna’). De
finska immigranterna hade följande singu-
larisformer för dessa ord: airis, misis, pisnis,
förnäs l. vörnäs. Från mina sagesmän i USA
har jag följande belegg för dessa ord:

Se on airiksen kanssa naimisissa. (‘Hon är
gift med en irländare!’)

Siellä Suomessa ne herrottelee ja rouvitte-
lee kaikkia. Täällä Amerikassa ei herrotella
ketään, vaan kaikki ovat mistereitä ja misik-
siä. (‘I Finland där titulerar man alla med
herr och fru. Här i Amerika säger vi inte herr
utan alla är mister och misis’).

Pisnis on pisnistä, mutta se ei tiedä pisnik-
sestä mitään. (‘Business är business, men han
vet ingenting om business’.)

Tuota paksua savua tulee kaikista förniksistä.
(‘En sådan där tjock rök kommer det ur alla
pannor’.)

För dessa ord som percipieras som sin-
gularisformer gäller samma villkor som för
de genuint plurala orden. Och som synes av
exemplen anpassar sig de här specifika orden
helt till paradigmet för varis-orden.

Det finns ytterligare en mängd engelska
ord, som i skrift är tvåstaviga men uttals-
mässigt enstaviga. Vad händer med dessa
ord vid inlåning till amerikafinskan? Ett

närmare studium av dem visar att de helt anpassar sig till finskans systemtvång. Axel Groundstroem (1971:41 f.) har i sin doktorsavhandling en formel för tvåstavighetsprincipen i finsk morfologi och fonologi. (Den intresserade läsaren hänvisas till källan.) Groundstroem visar där klart vilka konsonant- och vokalkvantiteter som är möjliga enligt gängse beskrivningar i skolgrammatikor. Men han betonar alldeles särskilt just denna entydiga tendens till tvåstavighet, som dessutom i den reguljära undervisningen av finska som främmande språk är oerhört viktig att poängtera, då man vill förklara de till synes märkliga bortfall av vissa anhangspartiklar. Jämför till exempel de olika kasusformerna för pronomen mikä, joka och tämä. Anhangspartikeln -ka respektive -mä stryks så snart en kasusändelse gör kasusformen tvåstavig. I genitiv med kasusändelsen -n behövs stödet av partikeln för att göra formen tvåstavig.

Denna tvåstavighetsprincip manifesteras vid lån av enstaviga stammar på så sätt att en icke-etymologisk vokal fögas till enstavingens slut för att åstadkomma tvåstavighet. Sedan urminnes tider är denna princip känd för finskans del. Den ingår som ett led i det som kallas för systemtvång i finskan.

Låt oss nu se vad som händer med dylika ord som inlånas från engelskan till amerikafinskan. Följande tvåstavingar, som uttalas som enstavingar, har sina motsvarigheter i amerikafinskan som följer. Jag har här valt ut endast sådana ord som uttalsmässigt slutar på en sibilant.

nurse ('sjuksköterska') blir på amerikafinska

	<u>nörssi</u>
<u>blouse</u> ('blus')	<u>plaussi</u>
<u>chance</u> ('chans')	<u>senssi</u>
<u>house</u> ('hus')	<u>haussi</u>
<u>lounge</u> ('sällskapsrum i USA')	<u>laurssi</u>
<u>orange</u> ('apelsin')	<u>aurenssi</u> l.
(trestavig)	<u>orenssi</u>

Det finala -i i samtliga amerikafinska ord är ett s k icke-etymologiskt i.

Om ordet i engelskan är en enstaving fogas för det inlånade enstaviga ordet en vokal i ordslutet, som därmed gör ordet tvåstavigt. Exempel av denna art är följande ord. Jag har åter igen valt ut enbart ord som slutar på en sibilant.

<u>boss</u> ('bas, arbetsledare, förman')	<u>paasu</u>
<u>box</u> ('box, låda')	<u>paksi</u>
<u>clutch</u> ('kona, fripedal')	<u>klatsi</u>
<u>dress</u> ('klänning')	<u>rässi</u> l.
	<u>ressi</u>
<u>gas</u> (=gasoline) ('bensin')	<u>kääsy</u>
	Obs. vokal-
	harmonin

Som synes av exemplen ovan varierar de icke-etymologiska finala vokalerna och anpassar sig till och med till finskans vokalharmoniregler.

Dessa anpassningar som görs och som också dikteras av finskans systemtvång är i många stycken helt predikerbara. Jag tror att man för amerikafinskans lexikon kunde predikera många av de former som här tagits upp. Bland somliga av mina sagesmän i USA fann jag en nästan lekfull lust att bilda amerikafinska nyord. Det var uppenbart, att mekanismerna för vad som händer med de engelska orden om de inkorporeras i amerikafinskan var allmänt kända och till och med accepterade. Detta tror jag förklarar det fenomen att somliga av de amerikafinska orden kan vara svåra att belägga på en bredare basis. Så sade t.ex. min kusin i Amerika till mig: "Tämä on sitten händi tuuli", ('Det här är då ett behändigt redskap'), när han demonstrerade en murslev för mig. Virtanen däremot har noterat tuisu och tulusu (den sistnämnda formen har en inskottsvokal, typisk för vissa östfinska dialekter) (Virtanen: 153, 156). Det engelska tool i singularis och tools i pluralis har i de två fallen varit utgångspunkter för inlåningen. Här har vi antagligen en förklaring till de många olika varianterna av amerikafinska ord. Dessutom avspeglar sig naturligtvis även dialektala skillnader i själva inlånings-

processen, vilket bland annat inskottsvokalen ger exempel på. Trots enstaka smärre skillnader sagesmän emellan skulle jag ändå vilja fastslå att det i det stora hela går otroligt bra att predikera, så att säga konstruera former för amerikafinskan, när man formulerar hypoteser kring de ord som eventuellt kan tänkas bli inlånade.

Till slut vill jag ännu ta upp några ortnamn i Amerika, vilka slutar på sibilanten -s. De är namn för tre stater: Illinois, Kansas, och Texas. Namnen Kansas och Texas har i de oblika kasusformerna en fagevokal i. Så heter t ex inessivformerna Kansasissa ('i Kansas') och Texasissa ('i Texas'). Nu har ju dessa ortnamn redan i grundformen två sibilanter, vilket kanske förklarar att växlingen -s ~ -kse- av Texas skulle ge en form *Teksaksen och av Kansas *Kansaksen, vilka former onekligen verkar tungrodda.

Namnet Illinois däremot är intressant. Det kan tjäna som exempel för att illustrera en annan princip vid nomenböjning i finskan. I finskan finns det ett otal nomen som slutar på -nen eller -inen. Dessa nomen har en växling -nen ~ -se+n och -inen ~ -ise+n, vilket kan illustreras med temaformerna för orden nainen ('kvinna') och hevonen ('häst').

nainen: naise+n: nais+ta: naisi+ta

hevonen: hevose+n: hevos+ta: hevosi+ta

Alla nomen av den här typen har en vokaltam som slutar på vokalen -e och en konsonantstam på -s. Partitiv singularis bildas just på denna konsonantstam. Men även genitiv pluralis, den s k andra genitiv pluralisformen kan bildas på konsonantstammen i denna nomenkategori och får ändelsen -ten. Det amerikafinska namnet för staten Illinois har jag noterat som Illinoisten valtio och till och med Illinoinen. Det är uppenbart att

de finska immigranterna percipierat Illinois som en konsonantstam av Illinoinen och böjer namnet i enlighet med de regler de känner till från sitt eget språk, som dessutom just när det gäller geografiska namn har en mängd ortnamn som har ett dylikt suffix -inen i grundform, men som kuriöst nog bildar de oblika formerna på pluralisstemmen. I Osmo Icolas Suomen kielen käsikirja (gamla upplagan) finns ett helt kapitel om ortnamn Paikannimiä, där han tar upp sådana ortnamn på -inen, som diskuterats här i fallet Illinois. (Ikola, 1968: 397-406). I den långa listan finns bl a Hiittinen, Ikaalinen, Jokioinen, Kaskinen, Kauniainen, Kaustinen, Kiikoinen, Kuhmoinen, etc. Alla dessa ortnamn böjs i pluralis. Det ter sig därför både logiskt och konsekvent att även ortnamnet Illinois (Illinoinen) böjs helt i analogi med de finska ortnamnen. (Se även Sahlman-Karlsson, 1976:50).

Referenser

- Grundstroem, Axel, Studien zur phonologischen Komponente der finnischen Hochsprache. Stockholm 1971.
- Ikola, Osmo, Suomen kielen käsikirja. Helsinki 1968.
- Karlsson, Fred, Centrala problem i finskans böjningsmorfologi, morf fonematik och fonologi. Helsinki 1974.
- Kolehmainen, John, The Finnicization of English in America, in American Sociological review 2. 1937:65.
- Sahlman-Karlsson, Siiri, Specimens of American-Finnish. A Field Study of Linguistic Behavior. Umeå 1976.
- Virtanen, Reino, The Finnish Language in America, in Scandinavian Studies, 51 (1979): 146-61.
- Virtaranta, Pertti, Finskan i Amerika, in Opuscula Instituti Linguae Fennicae. Helsinki 1971.

Summary

This paper deals with loan words adapted from American English into American Finnish, often called Finnish. The writer calls attention to those paradigms of nouns in Finnish which have consonant alterations of -s ~ -kse- as in varis ('crow'): varikse+n (genitive of the crow) and -s ~ (h) ~ ø (the h may dialectically be preserved) as in taivas ('heaven, sky'): taivaan (< taivahan) (of the heaven). The former category is a highly productive class of nouns whereas the latter category is non-productive.

The writer has chosen words which in English end in a sibilant either in writing or in the form in which the words are pronounced. The first group of words discussed are some English plurals which appear in American Finnish as singulars. Thus plural peaches becomes singular piitsis, cookies becomes kukes, tomatoes tometus etc. All these words are inflected as varis words, i.e. they have the consonant alteration of -s ~ -kse-. Cf. Nominative piitsis: Genitive piitsikse+n: Partitive singular piitsis+tä: Partitive plural piitsiksi+ä. Notice that the nominative case is at the same time the consonant stem of the noun. The partitive suffix is attached to the consonant stem.

The restrictions for this category of inflection are, however, very sharp. The noun must contain at least two syllables or more. Also it must end in a constellation of a vowel plus -s, i.e. -Vs. This vowel, curiously enough, can be any one of the eight vowels in the Finnish vowel repertory as is illustrated by examples in the paper.

Another category discussed is the group of monosyllabic singular words in English which also end in a sibilant. Those also fall into this varis category and behave in the same way as the loan words adapted from plural forms. Thus Irish becomes airis and the genitive case consequently is airikse+n. A few more examples are given in the paper.

The third category discussed is the group of words which in the pronounced phonetic form sound like monosyllabic words. Some of these are monosyllabic plurals, e.g. nuts (peanuts) which are treated as singulars in American Finnish. Nuts becomes natsi (peanuts = piinatsi). In this case the process can be described in terms of what is called

system constraint (Swedish systemtvång, Finnish systemipakko) in Finnish. The Finnish language tends to conform to a principle of disyllabication. There are, to be sure, a few monosyllabic stems but the general trend is towards disyllabication. So when a monosyllabic word ending in a consonant is taken as a loan word, a terminal vowel is added to the end. (This vowel is usually a non-etymological vowel.)

Accordingly, those words in English which in their written form consist of two syllables, but are perceived as monosyllabic as they are pronounced in English, also take an extra vowel, at the end when borrowed into American Finnish.

The last category of -s-terminating words in American English consists of the names of three states in the US, Texas, Kansas and Illinois. The two first names are inflected according to the principle of adding a non-etymological vowel i at the end. Texas: Texasin and Kansas: Kansasin pro Texas: *Teksaksen and Kansas: *Kansaksen. The explanation seems simple. In order to avoid the accumulation of -ks- clusters another principle of inflection is chosen.

The name of the state of Illinois is interesting, however, when inflected in American Finnish, since it reminds one of the consonant stems of certain place-names in Finland. These belong to a category of nouns with a terminal suffix in -nen or -inen in the nominative case and an alteration of the first consonant -n- in the suffix with -s-. Thus a word like nainen ('woman') is inflected as follows: Nominative nainen: Genitive naisē+n: Partitive singular nais+ta: Partitive plural naisi+ä.

There is a host of geographical names like Hiit-tinen, Ikaalinen etc. in Finland and these place-names have a singular form ending in -inen. But the names are inflected in the plural in the oblique cases. The genitive case in the plural may, however, have two different endings:

a) -en attached to the plural stem, or b) -ten attached to the singular consonant stem. Hence it seems quite logic to attach the ending -ten to Illinois which is perceived as a consonant stem, and we get Illinoisten. This is a term I have heard on innumerable occasions in the expression Illinois-ten valtio 'the state of Illinois' (valtio = 'state'), but I have also heard simply Illinoinen, the singular form being analogous to Finnish place-names in Finland.

NORRBOTTENS FINSKSPRÅKIGA BEFOLKNING OCH SVERIGES SPRÅKPOLITIK

Skolinspektör Nils Slunga har skrivit en avhandling med titeln "Staten och den finskspråkiga befolkningen i Norrbotten". Han har en god kännedom av skol- och språksituationen i Sverige, vilket han har skaffat genom att arbeta både inom forskningen och det dagliga arbetet i skolväsendet.

I det gamla Sverige-Finland var svenskan den centrala regionens språk, dvs språket i och kring de administrativa centralorterna Åbo och Stockholm. Finskan fanns i rikets ytterområden, i norr, i öster och i väster. Sådana var de språkliga förhållandena i riket när det genom freden i Fredrikshamn 1809 blev delat och Finland blev ryskt. Naturligtvis förändrades inte språkförhållandena med ett slag genom gränsdragningen. I den svenska delen av Tornedalen liksom i delar av Gällivare - Kirunaområdet är finskans geografiska utbredning i dag förmodligen i stort densamma som den var 1809 och språket har, trots gränsdragningen och den svenska språkpolitiken, förblivit levande i området.

Norrbottens finskspråkiga befolkning finns i dag liksom på 1800-talet främst inom det som av många uppfattas som det egentliga Tornedalsområdet, nuvarande Haparanda, Övertorneå och Pajala kommuner, och dessutom i mindre utsträckning i Malmfältskommunerna Kiruna och Gällivare. Antalet finskkunniga i det aktuella området är svårt

att bestämma. Det har inte gjorts någon exakt utredning i frågan sedan 1930 och definitionerna på finskkunnighet varierar. Enligt 1930 års folkräkning fanns i hela Norrbotten 30 000 personer som bara eller övervägande talade finska, ytterligare inemot 10 000 behärskade språket mer eller mindre (i denna kategori fanns många samer) och nästan 4 000 personer i Tornedalen talade enbart svenska. På 1930-talet utgjorde den finska befolkningen i det egentliga Tornedalsområdet drygt 70 % av totalbefolkningen. Länsstyrelsen i Norrbottens län uppskattade 1967 antalet finskkunniga i hela länet till 70 000 eller 25 % av länets invånare.

En historisk översikt

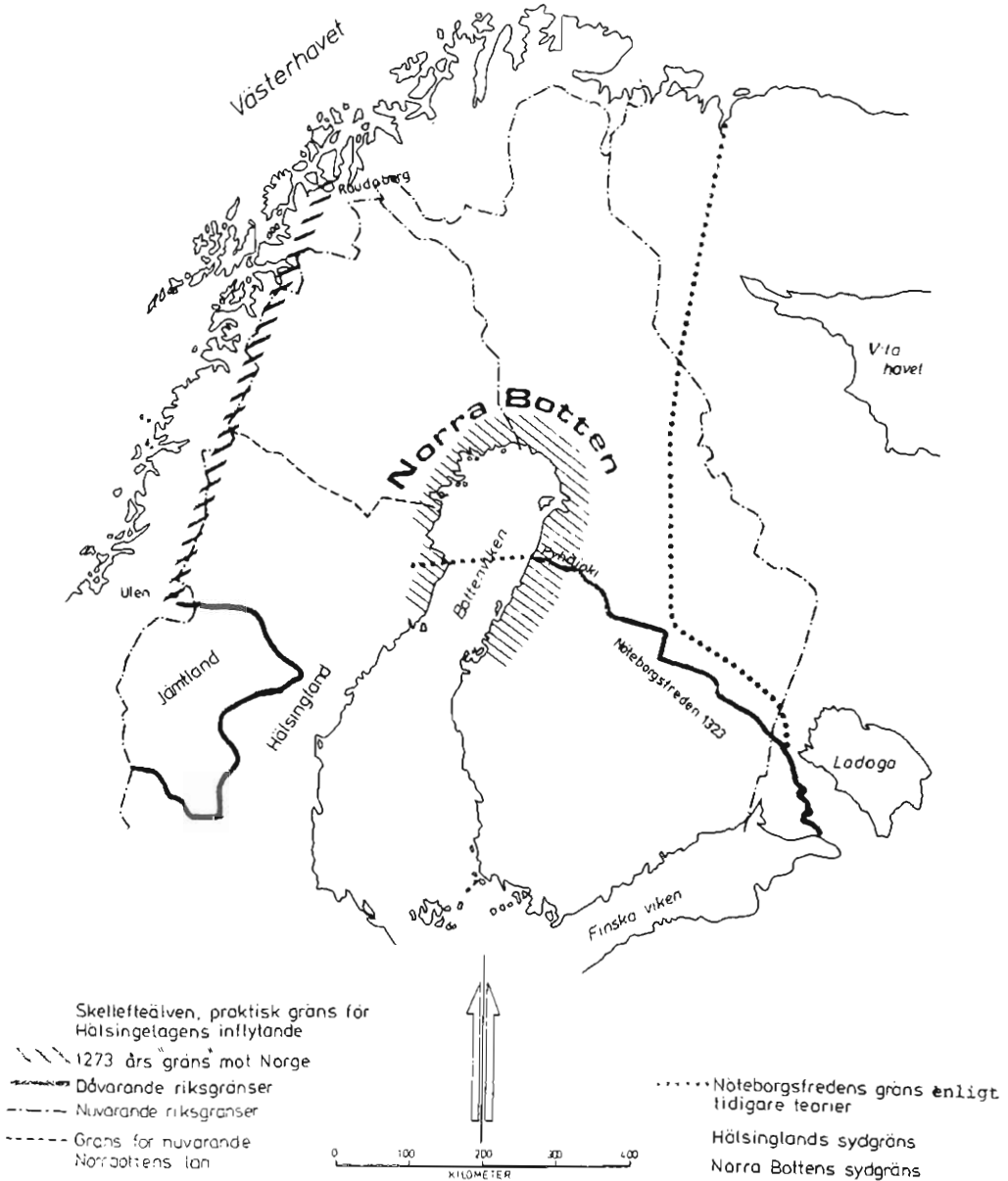
Norrbottens län intar en särställning bland länen i Sverige, då länet har två inhemska språkminoriteter, nämligen en ursprunglig finsktalande befolkning i östra länsdelen och dessutom större delen av den samiska språkminoriteten i landet. De fem kommuner som

sedan gammalt brukar hänföras till den skandinaviska finnbygden är Haparanda, Övertorneå, Pajala, Gällivare och Kiruna kommuner. Antalet finsktalande i Norrbotten kan inte anges exakt men uppskattas vanligen till 50 000 - 60 000 personer eller cirka en femtedel av länets befolkning. Länet har också en hel del invandrare från Finland, framförallt i gräns-

kommunerna samt i Malmfälten och de större industrisamhällena.

I det gamla Norrabotten, sedermera uppdelat i Väster- och Österbotten, har olika folk sedan gammalt avlöst eller gått upp i varandra. Före 1300-talet, då skriftliga källor är fåtaliga eller helt saknas, är kolonisations- och bebyggelsehistorien för Norrbotten och

Nöteborgsfreden år 1323

särskilt för Tornedalen ännu dunkel. Med ledning av arkeologiskt material kan man hävda, att samerna bott i norra Europa i minst 5 000 år. Bland färdemän, som tidigt uppträdde i de nordligaste lappmarkerna i syfte att beskatta samerna och driva handel med dem, nämns ofta norrmen, kväner (västfinnar), tavastländare och karelare. Kvänernas roll som lappmarksfarare kom senare att övertagas av de så omdiskuterade birkarlarna.

Bebyggelsebilderna i norr har av skilda forskare på olika sätt nyanserats. Sålunda måste jakten och i synnerhet det givande fisket ha verkat lockande på nybyggare. Kanske tvingades fiskare och handelsmän att övervintra efter sommarens färder. Man kan för senare tider också peka på de ständiga krigen i öster, som drev iväg folk som nybyggare till de mer skyddade skogarna i övre Tornedalen. Men man har också pekat på en tidig svensk kolonisation av hälsingar från Stor-Hälsingland. Säkert är i varje fall, att ett starkt svensktalande befolkningsinslag tillfördes bygden med bruksdriften från och med 1650-talet. Numera kan det dock knappast betvivlas, att kolonisationen av Tornedalen huvudsakligen utgått från öster.

Genom freden i Teusina 1595 blev den svensk-finska statens gräns mot Ryssland slutgiltigt fastställd. Den kom att gå från Saima i söder rakt norrut till Ishavet. Vad innebar den nya gränsen? Den kolonisation, som med rastlöshet bedrivits sedan Nöteborgsfredens dagar (1323), kom nu att erkännas. Bottniska viken kom att helt kantas av svenskt-finskt land. Men Teusinafreden blev också av betydelse för gränsen mellan riksdelarna Sverige och Finland. Året efter freden, 1596, fastställdes nämligen definitivt landskapsgränsen mellan Västerbotten och Österbotten. Dess utsträckning vid kusten åstadkom länge stridigheter mellan befolkningen i Kemi och Torne (Kaakamo) på grund av det rika laxfisket vid älvmyningarna och i detta fall närmast vid Kemi älv. Gränsen kom att dragas mellan Kaakamo och Kemi älvar.

Vid länsindelningens genomförande i riket på 1630-talet var länsgränsen mellan

Väster- och Österbotten given. Under historiens gång och efter många och segslitna intressekonflikter hade en fast administrativ gräns mellan svenskt och finskt i norr utkristalliserats. Sockengränsen mellan Kemi och Torne blev stiftsgräns mellan Uppsala ärkestift och Åbo stift. Landskaps- och länsgränsen kunde sedan appliceras till denna historiskt givna kyrkliga administrationsgräns. De olika gränserna var i långa tider diffusa och från varandra disparata. De tog successivt fastare former och tenderade att stråla samman. Historien visar ofta, att när en viss gräns en gång väl är dragen, har den gärna en tendens att stabiliseras och bli till gräns också i andra avseenden än det ursprungliga.

Att de administrativa gränserna utvecklats helt oberoende av de svenska och finska språkens utbredning är oss välbekant. Det finska språket skjuter långt in i sedan gammalt svensk mark. Språkgränsens exakta sträckning är inte lätt att ange, då gränsen varit föremål för förskjutningar. Välkända är Linnés ord 1732: "Kom om aftonen till Sangis, id est, där Fader vår lyktas. När jag miste Sangis, miste jag ock mitt modersmål; i Säivis var pura finnar, dem jag ej förstod." Mellan dessa byar går språkgränsen än i dag.

Gränsen mellan svenskt och finskt språk är inte bara en ren språkgräns. Modern etnologi kan i det finska språkområdet uppvisa många exponenter för östliga kulturimpulser. Låt oss endast nämna förekomsten av finnbastu, det ojästa brödet "rieska", flätade näverföremål, rior, rankbågar, kloalen (ett slags harv) och vissa typer av finska slagor. Allt detta berättigar oss att i språkgränsen se också en kulturgräns.

Genom freden i Fredrikshamn 1809 drogs gränsen längs Torne, Muonio och Könkämä älvar. Gränsdragningen blev en kompromiss efter segslitna förhandlingar, där svenskarna gentemot ryssarnas krav på Kalix älv ställde upp motbudet Kemi älv. Därmed kom Tornedalen, en enhetlig kulturbygd, att klyvas i två hälfter. En bygd med utomordentligt starka finska särdrag kom att lyda under Sverige, en bygd, som alltid legat under

Tornedalsgård i Vojakkata. Foto Nils Slunga

svensk förvaltning. Däremot kom en del av det gamla svenska Västerbotten att utbrytas och fogas till Finland.

På tal om språkliga minoriteter brukar man nämna om deras anpassningsproblem bland majoritetsfolket. Trots ett främmande språk och i viss mån särpräglade kulturdrag kan man inte säga, att det finsktalande folk, som 1809 kom att höra under Sverige, haft några anpassningsproblem att brottas med. Några irredentasträvanden har aldrig påvisats.

Gentemot dem, som mot förmodan vidhåller existensen av anpassningssvårigheter för folket på svenska sidan, kan den historiskt medvetne och insiktsfulla ifrågasättamotsvarande svårigheter för folket i det gamla, genuint svenska Västerbotten, som kom under Finland. Någon värdering av språkets respektive den historiska förvaltningstraditionens betydelse på ömse sidor om gränsen varken kan eller bör man göra.

1809 års gräns kom sålunda att gå mitt

emellan två historiskt framvuxna gränser. Området mellan dessa vilar liksom på skiktad mark. På ömse sidor om den nya gränsen påträffar man visserligen vissa från respektive länder avvikande särdrag. Men det är just dessa särdrag, som genom denna sin dubbelskiktade struktur gör Tornedalen till en kulturhomogen bygd. Därtill kommer en rent naturgeografisk faktor. Tornedalen är en bred för odling och bebyggelse väl lämpad älvdal.

När professor skytteanus Rudolf Kjellén i sina studier över Sveriges politiska gränser söker efter ett eklatant exempel på en högst otjänlig gräns, faller hans blickar just på denna gräns mot öster. Alla de norrländska äldalarnas nedre delar sägs vara fullständigt olämpliga som politiska skiljare mellan stater och detta skulle inte minst gälla för Torne älv. Ty mellan de båda stränderna råder, för att tala med Kjellén, den livligaste beröring i handel och vandel, vid fisket, flottningen och skördebärgningen och väl

även i mindre lovliga ärenden, om älvfåran utgör tullgräns. Naturen skulle inte ha kunnat bjuda på en bättre förmedlingstyp. Låt oss bara se på språkgränsen. Den har som bekant utvecklats helt oberoende av äldalarna och går mestadels mellan de stora älvarna. Då Kjellén söker förklara tillkomsten av denna misslyckade gräns, finner han två olika skäl tänkbara. Antingen måste det vittna om föga "geopolitisk blick" hos den tidens statsmän eller också om en medveten avsikt på den ena sidan att skapa en blott provisorisk gräns. Dessa två förmodanden sägs ytterligare bestyrkas av den omständigheten, att Ryssland på den viktigaste punkten (Torneå stad) t o m fick springa över och fatta posto på den svenska stranden.

Sveriges fredligaste gräns är inte blott naturgeografiskt (geopolitiskt) utan även kulturgeografiskt ofördelaktig och misslyckad. Den klyver obarmhärtigt en enhetlig bygd. Den skär rakt igenom historiskt givna gränser i form av administrations-, kultur- och språkgränser. Detta är i sanning en högst ovanlig gräns.

Försvarspolitik

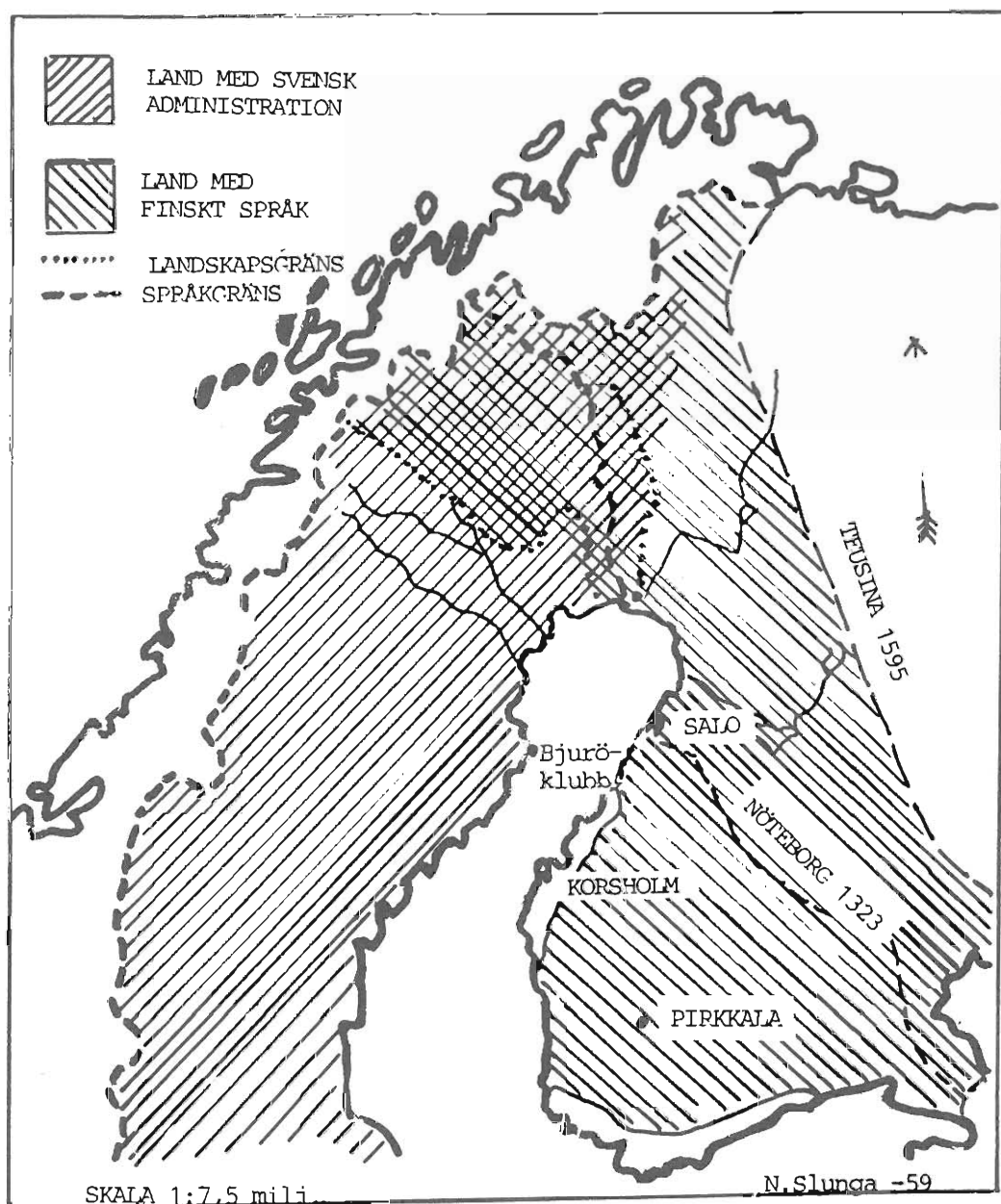
Efter 1860 inledde de svenska statsmakterna en försvarspolitik, som tog sig uttryck på många områden såsom skolpolitik, järnvägspolitik, försvarspolitik, språklig kompetens hos tjänstemännen o s v.

När riksdagen beviljade det s k finnbygdsanslaget 1874, inleddes en statlig stödpolitik för folkundervisningen i de finsktalande områdena. Då detta anslag kom att tagas i anspråk även för kulturåtgärder i vidare mening, framstår det som det främsta uttrycket för statens kulturpolitik gentemot de finsktalande. Anslaget tillkomst visade, att det var de säregna språkförhållandena, som var av avgörande betydelse. Andra skäl åberopades också men de bidrog endast till att förstärka det huvudsakliga motivet. Skolpolitikens vidare utveckling kom att visa, att motivet förblev detsamma. Bygden måste försvenskas i den meningen, att befolkningen fick del av rikets språk och kultur. Detta syfte kunde

bäst uppnås genom ett väl ordnat skolväsende. 1888 års skolpolitik med svenskspråkiga statsskolor införde den helsvenska undervisningen. Man uppdrog riktlinjer för en lämplig användning av statsmedlen. Staten kunde beträda en tacksam väg. Skoldistriktet tävlade om att få de för dem så billiga skolorna. Den medföljande helsvenska undervisningen verkade inte som en belastning. Folket hade självt uttryckt önskemål om kunskap i riksspråket. Något från bygdens folk utgående förslag om hur undervisningen i språkligt avseende skulle ordnas presenterades aldrig. Att staten vid sin anslagsbeviljning förbehöll sig rätt att närmare utforma villkoren för de nya skolorna var helt naturligt. Då villkoren sedan helt accepterades, kan man inte beteckna 1888 års skolpolitik som statligt auktoritär. Statsskolorna kom att såsom helsvenska skolor utspridda i bygden verka försvenskande på hela skolväsendet. Enskilda lärare hade på flera håll redan initierat svensk undervisning i olika församlingsskolor. Denna utveckling fick efter 1888 en stark stimulans. Huvudvikten i motiveringarna förlades olika. De ekonomiska synpunkterna stod i centrum för de fattiga kommunerna, visserligen mot bakgrunden av en önskan om delaktighet av svenskt språk. För statsmakterna däremot var skolornas och bygdens försvenskning det väsentliga, det gällde att "utan tvång" bryta den språkliga isoleringen.

Statens understödande skolpolitik var inte begränsad till det obligatoriska skolväsendet. Den kom att rikta sig även mot det högre skolväsendet, seminariet och läroverket i Haparanda samt folkhögskolan i Övertorneå. De var på grund av bygdens språkliga särdrag satta i undantagsställning. Statens stöd utsträcktes till ett flertal verksamhetsfält, som kunde åberopa sig på spridande av svenskt språk och svensk kultur.

På 1920-talet aktualiserades frågan om införande av frivillig undervisning i finska i fortsättningskolorna. Förslaget som sådant måste betraktas som moderat. Opinionen i bygden uttalade sig emellertid mot förslaget 1932. Någon undervisning i eller på finska önskade man inte. Statsmakterna hade emellertid en annan syn på saken. En

"språkminoritet" borde få åtminstone en
 viss elementär undervisning i sitt modersmål.
 Och så blev det 1935. Statens principiella
 aspekt på frågan blev avgörande, samtidigt
 som det förvisso var "en gest åt öster". Den
 svenska kulturstaten ansågs kunna kosta på
 sig en så pass blygsam kulturreform. Visser-

ligen måste bygdeopinionen sådan den kom
 till uttryck 1932 negligeras, men frivillig-
 heten gjorde reformen å andra sidan ofarlig.
 Man ville inte påtvinga någon en finsk un-
 dervisning. För statsmakterna var det for-
 melltt sett av stor betydelse att kunna upp-
 visa, att en "språkminoritet" gavs möjlig-

heter till undervisning i sitt modersmål.

De statliga åtgärderna för skolväsendet kan ses i ett vidare perspektiv. 1874 uppträdde staten ekonomiskt stödande av finnbygdens skolväsen och 1888 lanserades den helsvenska undervisningen. Riktlinjer uppdrogs, efter vilka skolväsendet kom att ledas. Att under slutet av 1800-talet eller början av 1900-talet tillhandahålla det finsktalande folket undervisning i eller på dess modersmål var inopportunt. Det skulle ha kunnat rubba cirklarna för statsmakterna i deras allmänna strävan, skolväsendets och bygdens snara försvenskande. Från sekel-skiftet fortskred emellertid försvenskningen allt hastigare. Statsskolornas och det statliga stödets frukter blev synliga. Omkring 1920 försvann den sista återstoden av undervisningen på finska. Målet var uppnått. Några farhågor för bygdens språkliga främlingskap behövde man inte längre hysa. Staten kunde ompröva sin skolpolitik. Så skedde också 1935. Och för att visa sin liberalitet och generositet måste statsmakterna till och med gå bygdens opinion emot. 1935 års skolpolitik bör samtidigt ses mot bakgrunden av efterkrigstidens allmänna intresse för tillgodoseende av språkminoriteter. De livliga finska tidningsskriverierna var härvidlag inte utan betydelse.

Kan statsmakternas politik gentemot de finsktalande i norr betraktas som ett förtryck? Det beror naturligtvis på hur man definierar det. Men i varje fall innebar politiken en intensiv och målmedveten försvenskning. Den kan också ses som ett utslag av den gängse nationalitetsprincipen, i dess strävan efter konformitet och homogenitet. Och så långt man kan utröna folkets mening, så godtog man försvenskningen, i all synnerhet om man samtidigt fick generösa statsbidrag. Folket anlade oftast en nytto-synpunkt på språkfrågan. Man ville ge sina barn de bästa förutsättningar att kunna hävda sig på lika villkor med svensktalande barn. Det var fråga om likvärdig utbildning. Och då var det svenska man behövde, finska kunde man redan. På den tiden hade inte heller folk i allmänhet insikter om eller

var medveten om modersmålets betydelse för barns språkutveckling.

Rädslan för "främmande stammar" i riket gjorde språkfrågan till en säkerhetsfråga eller försvarsfråga. Man nyttjade då alla tillgängliga medel såsom skolor, järnvägar, finskspråkiga tjänstemän och tolkar. Ryssfaran och fennomanfaran framställdes som hot och drev alltid på. Men efter 1930-talet och numera kan språkfrågan sägas ha blivit vad den alltid borde ha varit nämligen en ren kulturfråga, en fråga som till fullo värderar en aktiv tvåspråkighet som en stor tillgång och rikedom för människan. Och detta vill också den moderna svenska invandrar- och minoritetspolitiken från 1975 med jämlikhet, valfrihet och samverkan åstadkomma.

Statsmakterna betecknade det ofta som ett första rangens riksintresse, att bygden på olika sätt försvenskades. I detta syfte blev bygden ständigt föremål för statlig omsorg. När syftet att försvenska bygden var uppenbart, löstes frågorna lätt och vanligen till folkets och bygdens fromma. Men då syftet med en åtgärd framstod som oklart eller rent av kunde verka förfinskande blev meningarna genast delade och debatten förlängdes med ovisst utgång som följd. Försvenskingsarbetet gick fram på skilda vägar. Nästan varje åtgärd, som syftade till bygdens förkovran, sökte åberopa sig på ett försvenskingsändamål. Kunde man blott påvisa det sambandet tillräckligt tydligt, fick förslaget vind seglen och kunde gå i hamn.

Litteratur:

- Slunga, Nils, Staten och den finskspråkiga befolkningen i Norrbotten. Tornedalica nr 3, 1965.
- Slunga, Nils, Gränsen mot Finland - en ovanlig gräns - Haparanda 1959.
- Tenerz, Hugo, Folkupplysningsarbetet i Norrbottens finnbygd från äldsta tid till segelskiftet 1900. Stockholm 1960.
- Tenerz, Hugo, Folkupplysningsarbetet i Norrbottens finnbygd under förra hälften av 1900-talet jämte språkdebatten. Stockholm 1963.

Summary

In the Swedish province of Norrbotten, there are two domestic language minorities, i.e., a Finnish-speaking population in the Tornio River Valley and a lapp minority in the tundra area. There are estimated to be some 50 000 - 60 000 Finnish speakers. This population has come principally from the east to the Tornio River Valley. Lapps are the oldest population group in the northern Sweden. Others found there include Finns from West Finland, Häme and Karelia, as well as Swedes from Hälsingland and Norwegians. In addition to language, there are other manifestations of culture from the east. In the Peace of Hamina in 1809, Sweden lost Finland to Russia. The boundary was drawn along the Tornio and Muonio Rivers. A large group of Finnish-speaking people thus remained part of Sweden, and no attempt has ever been made on their part to return to Finland. The new boundary can be viewed as one that violates historic administrative, cultural and language areas.

The object of this abstract is to study the attitude of the Swedish government authorities to the Finnish-speaking population of the Province of Norrbotten. An inquiry has shown that measures in the fields of education and communications are among the most important questions.

In 1874 the government began to provide financial support for schools in the Finnish-speaking areas and in 1888 was introduced teaching in Swedish only. A policy was formulated for future development of education. It was inopportune for the government in the late nineteenth and early twentieth centuries to have Finnish taught or provide general education in Finnish, since this would have hindered their efforts to carry out

their policy of uniform Swedish education. From the turn of the century the trend towards Swedish became more marked. The policy of providing state schools and state support began to bear fruit. In about 1920 the last traces of Finnish-language teaching disappeared. The goal was won. There was no longer any danger of the area being separate from the rest of Sweden on account of language. It was now possible for the government to revise its educational policy. This revision took place in 1935. The authorities were prepared to demonstrate their liberality and generosity, even at the expense of alienating local opinion. The educational reform of 1935 must at the same time be viewed against the background of the widespread interest of the post-war years in satisfying the needs of minority language groups. The lively debate carried on in the Finnish press was not without importance in this connexion.

The authorities were often in the habit of regarding the imposition of Swedish uniformity on the area as a matter of the utmost national interest. For this reason the area was a perpetual centre of official interest. When the policy of uniformity was clearly expressed, questions were easily settled, usually for the good of the people and the area. But when the meaning of any particular measure was obscure, or when it seemed to be pro-Finnish, opinion at once became divided and the debate became drawn out, and its result uncertain. The application of the policy of uniformity was carried out in a number of ways. Practically every separate measure which aimed at the improvement of the area referred in some way to the policy of uniformity. Were it possible to demonstrate the connexion with sufficient clarity, then the proposal in question was usually carried without difficulty.

RUOTSINSUOMA- LAISTEN ARKISTO

Arkiv för Sverigefinnar och Finlandssvenskar i Sverige

Ruotsinsuomalaisten arkiston arkistonhoitajana on vuodesta 1980 lähtien toiminut FK Erkki Vuonokari

Viimeisten vuosikymmenten aikana on siirtolaisuutta ja ruotsinsuomalaisia koskeva tutkimus ja aineistonkeruu lisääntynyt. Syynä on ollut pysyvän suomalaisen vähemmistön muodostuminen Ruotsiin 2. maailmansodan jälkeisen siirtolaisuuden seurauksena.

Vaikaisemmassa siirtolaisuutta ja ruotsinsuomalaisia koskevassa tutkimuksessa ovat muutto- ja siirtolaisvirtojen sekä muutto liikkeen yleisten muotojen tutkiminen olleet etualalla. Myöhemmin yhteiskunnallisten ongelmien kärjistyessä Ruotsissa ovat etualalle nousseet sopeutumis- sekä koulu- ja kasvatuskysymyksiä koskevat ongelmat. Sen sijaan muut alueet kuten siirtolaisten yhteiskunnallisen aseman, järjestöllisen, ammatillisen, poliittisen ja kulttuurillisen toiminnan tutkiminen on vasta alkuvaiheessa.

Yleensä voidaan todeta, että huolimatta tutkimuksen ja kiinnostuksen vähittäisestä kasvusta, on ruotsinsuomalaisia koskeva aineiston keruu ja tutkimus vasta alkuvaiheessa. Ruotsissa tällaista työtä suorittaa Ruotsinsuomalaisten arkisto. Arkisto perustettiin 1977 ruotsinsuomalaisten järjestöjen yhteenliittymäksi. Säännöissä arkiston tar-

koitukseksi on määritelty "kerätä ja säilyttää asiakirjoja, painotuotteita ja muita historiallisesti mielenkiintoisia dokumentteja ja esineitä, jotka koskevat ruotsinsuomalaisia järjestöjä ja niiden toimintaa tai yksityisiä henkilöitä ja heidän työtään järjestöissä tai ruotsinsuomalaisessa kulttuuri- ja yhteiskuntaelämässä." Arkistolla on tällä hetkellä 14 jäsenjärjestöä. Ruotsin puolelta ovat jäsenjärjestöinä: Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto, Finlandssvenskarnas Riksförbund i Sverige, Ruotsin Suomenkielisen Seurakuntatyön Keskus, Tukholman Suomalainen Seura, Ruotsinsuomalaisten Kirjoittajien Yhdistys, Ruotsinsuomalaisten Kuvataiteilijoiden Yhdistys, Ruotsin Suomalainen Opettajaliitto, Tukholman Akateeminen Sosialistiseura, Tukholman Suomalaiset Opiskelijat, Tukholman Suomalainen Seurakunta, Föreningen Norden, Suomitalo-Säätiö, ja Ruotsin Suomenkielisten Paikallisradiotoimittajien Yhdistys. Suomen puolelta on edustettuna Turun Siirtolaisuusinstituutti, joka on myös arkiston perustajajäseniä.

Arkiston johtokunnassa on kymmenen edustajaa. Vuodesta 1980 lähtien on arkiston puheenjohtajana toiminut tutkija Mark-

Ruotsinsuomalaisten arkisto toimii Tukholman Suomaliossa Suomaliosäätiöltä vuokratuissa tiloissa, jotka käsittävät kaksi toimistohuonetta (yhteensä 36 m²) ja holvin, jonne mahtuu n. 70 hyllymetriä aineistoa.

ku Peura. Arkisto on myös toimintansa aikana saanut asiantuntija-apua Suomen ja Ruotsin valtionarkistosta.

Arkiston vaikein ongelma on ollut rahoituksen turvaaminen. Suomen ja Ruotsin opetusministeriöt ovat tukeneet arkistoa perusmäärärahalla. Määräraha on kuitenkin ollut niin pieni, että se ei ole riittänyt kokovuotisen toiminnan takaamiseen. Tulevaisuudessa tulee olemaan minimipäämääränä arkistonhoitajan palkkauksen turvaaminen säännöllisen rahoituksen turvin.

Ruotsinsuomalaisten arkistolla on hyvät mahdollisuudet kehittyä merkittäväksi dokumentaatio- ja tutkimuskeskukseksi. Viimeisten kahden vuoden aikana ovat arkiston kokoelmat nopeasti karttuneet. Osa Tukholmassa ja sen ulkopuolella toimivista suomalaisseuroista on mm. siirtänyt aineistonsa

Ruotsinsuomalaisten arkiston hoidettavaksi. Kymmenet seurat ovat jo tehneet vastaavan päätöksen ja odottavat vain sopivaa hetkeä voidakseen siirtää arkistoaineiksensa arkiston tiloihin. Monet ruotsinsuomalaiset ovat myös saavuttaneet niin korkean iän, että voivat siirtää aineistonsa arkistolle. Näin henkilökokoelmat karttuvat. Varsinaisen arkistoaineuksen lisäksi kerätään myös siirtolaistutkimuksia, historiikkejä ja lehtiä. Historiantutkijoille, kansatieteilijöille, kielen tutkijoille ja sosiologeille tällä aineistolla tulee olemaan suuri merkitys.

Tällä hetkellä arkiston välittömänä päämääränä on tutkimuksen ja aineiston keräyksen yhdistäminen, Etualalla ovat järjestötoimintaa koskevat projektit. Vuoden alussa käynnistyi Botkyrkassa projekti, jonka päämääränä on Tullinge-Tumban Suomi-Seuran

25-vuotishistoriikin kirjoittaminen vuoteen 1987 mennessä. Projektin kuluessa tullaan myös toteuttamaan kunnassa pitkään asuneitten suomalaisten haastatteluja. Vastava lähinnä harrastelijapohjalta käynnistynyt projekti on aikaisemmin toteutettu mm. Köpingissä. Projektin tuloksena syntyi myös teos "Siirtolaisvaiheita. Köpingin Suomalaisia 1950-80." Tällaisilla pienimuotoisilla mutta suunnitelmaan perustuvilla projekteilla on suuri merkitys Ruotsissa asuvien

suomalaisten henkisen toiminnan virittäjänä ja itsetunnon kohottajana.

Ruotsinsuomalaisten arkisto julkaisee vuosittain suomeksi ja ruotsiksi arkistotiedotetta, josta käy mm. ilmi arkistosta löytyvät kokoelmat ja uudet lahjoitukset. Arkistotiedotetta voi tilata suoraan arkistosta osoitteella Ruotsinsuomalaisten arkisto Snickarbacken 2 111 39 Stockholm tai puhelimella 08-20 22 90.

Under de senaste årtiondena har forskningen kring migration och sverigefinnar utökats. Orsaken till det har varit att Sverige har fått en permanent finsk minoritet efter det andra världskriget.

I allmänhet kan man konstatera att trots forskningens och intressets successiva utökning har materialinsamlingen och forskningen om sverigefinnarna först nu börjat. I Sverige utförs ifrågavarande arbete av Arkiv för Sverigefinnar och Finlandssvenskar i Sverige. Arkivet grundades år 1977 och det representerar alla sverigefinländska föreningar. Enligt reglerna är arkivets syfte att "samla och bevara dokument, tryckalster och andra dokument som har historiskt intresse och föremål som berör sverigefinländska föreningar och deras verksamhet eller privata personer och deras jobb i föreningar eller i det sverigefinländska kultur- och samhällslivet. "För närvarande har arkivet 14 medlemsföreningar. Arkivets styrelse representeras av tio medlemmar. Arkivets ordförande från år 1980 har varit forskare Markku Peura. Arkivet har under

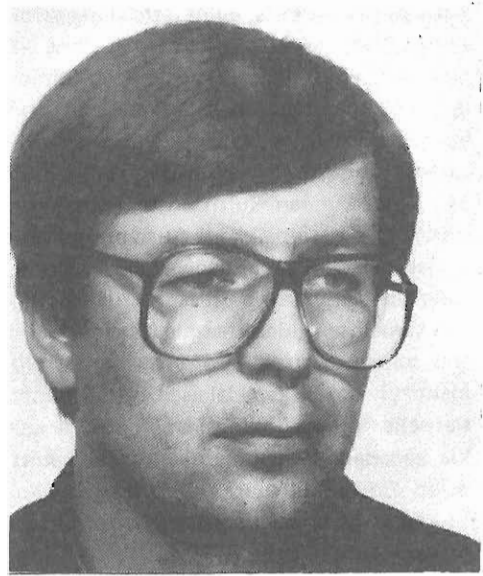
sina verksamhetsår fått också experthjälp från Finlands och Sveriges statsarkiv.

Arkivets svåraste problem har varit finansieringen. Undervisningsministeriet både i Finland och Sverige har stött arkivet med ett grundanslag. Anslagen har emellertid tillsvidare varit så små att de inte har räckt till att garantera verksamheten för ett helt år.

Arkiv för Sverigefinnar och Finlandssvenskar i Sverige har goda möjligheter att utveckla sig till en betydande dokumentations- och forskningscentral. Under de två senaste åren har arkivets samlingar växt snabbt.

Arkiv för Sverigefinnar och Finlandssvenskar i Sverige utger årligen ett informationsblad om arkivet där man kan se bl.a. arkivets samlingar och de nya donationerna åt arkivet. Informationsbladet kan beställas direkt från arkivet, vars adress är Snickarbacken 2, 111 39 Stockholm. Beställningarna kan även göras per telefon 08-20 22 90.

MULTICULTURALISM: KANADALAINEN TAPA EDISTÄÄ YHTEISKUNNAN INTEGRAATIOTA

YM Pekka Rissanen toimii vs. yliopettajana Tampereen yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksella opetusalan työvoimaoppi. Talvikautena 1980-81 hän oleskeli Kanadassa, Prinssi Edwardin Saarella toimien mm. tutkijana paikallisen Multicultural Council'n käynnistämässä tutkimusprojektissa 'Multicultural Awareness on Prince Edward Island'. Projektin tuloksena on julkaistu lähteistössä mainittu projektin nimeä kantava raportti (1981) sekä Tampereen yliopiston sosiologian laitoksella sivulaudatur-tutkielmana raportti 'Multiculturalism-ajattelun heijastuksia Prinssi Edwardin Saarella (1983). Oheinen artikkeli on syntynyt näiden julkaisujen sivutuotteena.

Ajattelutavan elementit

Multiculturalism-ajattelun ja -politiikan (multiculturalism, multicultural policy) lähtökohtana on se tosiasia, että Kanada on etniseltä koostumukseltaan moniaineksinen kansakunta. Sen noin 24-miljoonaisesta väestöstä on 45 % englantia äidinkielenään puhuvia (englantilaista, skotlantilaista ja irlantilaisista alkuperää olevia), 29 % ranskalaista alkuperää olevia ja loput 27 % lukuisiin muihin etnisiin ja kielellisiin ryhmiin syntyperänsä puolesta kuuluvia (Canada Handbook 1979, 59). Multiculturalism-ajattelu tarkoittaa lyhyesti sitä, että kaikkien etnisten ja kielellisten ryhmien kulttuurin olemassaolon

oikeus tunnustetaan, eli Kanadan pääministerin, Pierre E. Trudeau'n sanoja lainaten:

"Indeed, we believe that cultural pluralism is the very essence of Canadian identity. Every ethnic group has the right to preserve and develop its own culture and values within the Canadian context. To say we have two official languages is not to say we have two official cultures, and no particular culture is more 'official' than another. A policy of multiculturalism must be a policy for all Canadians." (First annual report ... 1975, 4).

Multiculturalism-ajattelu on yritys tulkita kanadalaisittain uudella tavalla kulttuuriryh-

mien välisiä suhteita, eli ns. etnisiä suhteita¹. Lyhykäisestään esitettyä tämä merkitsee sitä, että Kanadan kansakunnan rakentuminen useiden, toisistaan merkittävästikin poikkeavien sosiaalis-kulttuuristen perinteiden varaan tunnustetaan positiivisena asiointilana. Yhteiskunnan kulttuurista heterogeenisuutta ei pidetä pelkkänä kustannustekijänä ja jatkuvien ikävyyksien syynä, vaan sen ajatellaan tarjoavan kestävä perustan Kanadan kansalliselle identiteetille (the foundation and source of strength of growing Canadian identity) sekä kanadalaisen yhteiskunnan sisäiselle integraatiolle. Tämän vuoksi kaikkia kanadalaisia halutaan kannustaa kehittämään omaa kulttuuriperintöään, etnokulttuuriaan, ja arvostamaan myös toisten vastaavaa. (esim. Kayfit 1976, 66).

Pääministeri Trudeau'n ajatuksiin edelleen tukeutuen multiculturalism-ajattelun ydin kuulostaisi seuraavalta:

"National Unity, if it is to mean anything in the deeply personal sense, must be founded on confidence in one's own individual identity; out of this can grow respect for that of others' and a willingness to share ideas, attitudes, and assumptions... The development of a composite Canadian culture, rich in variety, beauty and harmony, reflects the principle of 'unity in continuing diversity' and the democratic spirit of compromise inherent in the Canadian Confederation." (First annual report... 1975, 3-4).

Näillä sanoilla etnokulttuuristen ryhmien väliset ristiriidat haluttiin siirtää historiaan. Kanadan liittohallitus sitoutui esitetyn ohjelmajulistuksen edistäjäksi, syntyi 'the policy of multiculturalism', jonka velvoittamana liittohallitus lupautui antamaan

- taloudellista tukea kaikille kulttuurisille

¹ Etnisyyden sosiologinen tutkimus, josta tässäkin on tavallaan kysymys, voidaan kärkeästi jakaa yhteiskunnan etnisen koostumuksen ja etnisten suhteiden tutkimiseen. Syvämmässä analyysissä näitä etnisen rakenteen puolia joudutaan tarkastelemaan muiden yhteiskunnan rakenteellisten tekijöiden, kuten esim. luokkarakenteen, yhteydessä, eli joudutaan käyttämään ns. sosiaalis-kulttuurisesti pluralistisen yhteiskunnan mallia (ks. esim. Edelstein 1974, 45; Watson 1977, 45-47).

- ryhmille, jotka ovat osoittaneet kykyä kehittyä ja samalla myötävaikuttaneet Kanadan kulttuuriin sitä rikastuttavasti;
- taloudellista tukea henkilöille, jotta he voisivat voittaa heidän täysipainoista yhteiskunnalliseen elämään osallistumistaan vaikeuttavat esteet;
- taloudellista tukea maahanmuuttajille, jotta he voisivat opetella (ainakin yhden) Kanadan virallisista kielistä, sekä
- rohkaista vuorovaikutusta eri kulttuuristen ryhmien välillä Kanadan kansallisen yhtenäisyyden edistämiseksi (Multiculturalism and the Government of Canada, 1978, 10).

Periaatteisiin pohjautuva tuki on käytännössä versonut monia kulttuurisia toimintaohjelmia, joiden tarkoituksena on edistää etnisten kulttuurien elpymistä sekä etnisten vähemmistöjen integroitumista kanadalaiseen yhteiskuntaan (supportive integration). (Canada Handbook 1979, 60-62).

Vaikka multiculturalism-ajattelu onkin nykyisin virallinen ideologia Kanadassa ja sellaisenaan näyttää nauttivan kansan enemmistön tukea (ks. esim. Berry et al. 1977, 144), on sen historia varsin lyhyt; virallisesti 'monikulttuuriseksi' Kanada julistettiin 8.10.1971, kun maan parlamentti yhtyi käydyssä keskustelussa liittohallituksen myönteiseen kantaan asiassa. Ennen multiculturalism-ajattelun kauteen siirtymistä etnisten vähemmistöjen aseman sääntelyn periaatteet olivat läpikäyneet kaksi toisistaan selkeästi poikkeavaa kehitysvaihetta.

Ensimmäistä kansakunnan kehityksen kautta sävyttivät voimakkaat sosiaali-darwinistiset ajatukset. Tällöin rodullisten, kansallisten tai kulttuuristen ryhmien ajateltiin muodostavan hierarkian, jonka huipulla olivat anglosaksiset ryhmät (WASP = White Anglo Saxon Protestant), länsi- ja pohjois-eurooppalaiset välittömästi heidän alapuolellaan ja etelä- ja itäeurooppalaiset hierarkian alatasanteilla. Kaikkein alinna kansakunnan rodullis-kulttuurisissa kerroksissa olivat aasialaista alkuperää olevat ja Kanadan alkuperäiskansat, intiaanit ja inuitit. Ajan hengen mukaisesti etnisten ryhmien sulautumista pidettiin mahdottomana tai ainakin

ei-toivottavana (ks. esim. Keyfit 1976, 65-67; Palmer 1976, 81-90).

Sosiaali-darwinistiset ajatukset alkoivat käydä vanhanaikaisiksi jo 1930-luvulla, mutta uusi, etnisten ryhmien assimilaatioon pyrkivä ideologia kykeni syrjäyttämään ne populaarisuudessa vasta toisen maailmansodan jälkeen. Assimilaatioajattelu lähti siitä, että kaikki kansalliset ja etniset ryhmät ovat perimmiltään toistensa kaltaisia, ja että enemmistöryhmän ymmärtävällä myötävai-
kutuksella vähemmistöt saadaan luopumaan omasta traditiostaan ja muuttumaan anglokanadalaisten kaltaisiksi (emt.).

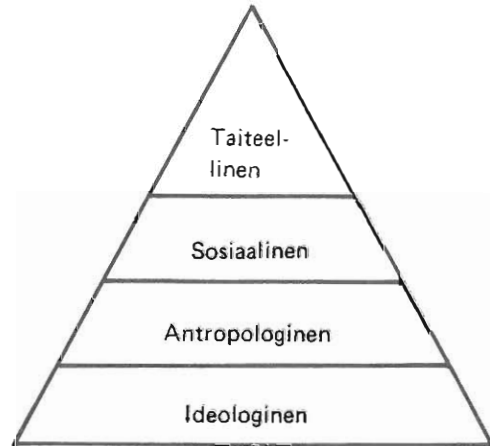
Tultaessa 1960-luvulle oli käynyt selväksi, ettei eri kansallisten ja kulttuuristen ryhmien täydellinen sulautuminen ollut Kanadan oloissa realistinen päämäärä. Vähemmistöistä suurin, ranskankielinen väestönosa, osoitti härkämäistä sinnikkyyttä oman kulttuuriperinteensä ja tähän nojautuvien poliittisten oikeuksiensa puolustamisessa. Tällöin kansakunnan yhtenäisyyttä ryhdyttiin rakentamaan kahden kulttuurin tasavertaisuuden pohjalta (bi-culturalism). Vuosikymmenen lopussa myös 'kahden kulttuurin malli' osoittautui riittämättömäksi, sillä pienemät etniset vähemmistöt, jotka yhteenlasketuna muodostavat lähes kolmanneksen Kanadan väestöstä, alkoivat äänekkäästi vaatia kulttuuristen oikeuksiensa tunnustamista. Siirryttiin multiculturalism-ajattelun kautteen. (Royal Commission ... Book 4, 1969, 7-21; Palmer 1976, 81-90).

Sosiologinen tulkintayritys: Kulttuuripluralismi ideologiana¹

Kulttuurin käsitteellä näyttää olevan luke-
maton määrä merkityksiä niin tieteellis-
luonteisessa kuin arkipäivän kielenkäytössä-
kin. Tarkastellessaan Kanadan kulttuuripoli-

¹ Ideologiatermillä viitataan tässä laajasti ottaen siihen käsitysten ja merkitysten järjestelmään, jonka avulla ihmiset pyrkivät hahmottamaan ympäröivää maailmaa. Ideologiakäsitteen aspekteista painottuvat keskeisimpinä ideologia vallankäytön ja dominaation välineenä sekä 'väärän tietoisuuden' lähteenä (vrt. Eyerman 1981, 49-55; Giddens 1979, 184-197).

tiikkaa Schafer väittää paikallistaneensa näitä tarkkaan ottaen 256. Selventääkseen näiden merkityssisältöä hän esittää seuraavan pyramidikuvion avulla ne neljä perusmerkitystä, jotka kulttuurin käsitteelle hänen mukaansa annetaan pohjoisamerikkalaisessa kielenkäytössä (Schafer 1976, 28-30).

Pyramidin huipulla oleva, kaikkein suppein kulttuurin käsite rajaa nimikkeensä mukaisesti alansa kuuluvaksi vain taiteet. Kulttuuri sosiaalinen-epiteetillä varustettuna on Schaferin mukaan yhteydessä dualismiin työ kontra vapaa-aika; kaikki se, mitä ihmiset puuhailevat vapaa-aikanaan, kuten urheilu, taiteet, joukkotiedotuksen seuraaminen jne. ovat kulttuuria.

Selvästi edellisiä syvällisemmän merkityksen kulttuurin käsite saa antropologian yhteydessä. Tällöin kulttuurin piiriin katsotaan kuuluvan niin työ- kuin vapaa-ajantoimintokin, itseasiassa kaikki perinteen kautta kehittyneet ja kestävät inhimillisen toiminnan muodot.

Pyramidin jalkana olevaan käsitykseen kulttuurista sisältyvät tietyle ihmisryhmälle yhteiset arvot ja tunnot, aatteet ja ideaalit. Kysymys on perimmältään vakiintuneesta aatteiden ja arvojen järjestelmästä. Näin ymmärrettynä kulttuuri on Schaferin mukaan analoginen "to a distinct state of mind or a way of life, either for an individual, a community or a nation".

Multiculturalism-ajattelu on kanadalaisittain omaleimainen tapa tulkita etniseltä koostumukseltaan kompleksisen yhteiskunnan sosiaalisia suhteita. Sitä voidaan pitää yrityksenä luoda virallistettu yhteistä kulttuuria, arvoja ja kansallista identiteettiä koskeva merkitysten järjestelmä so. ideologia, jonka ydin on puettu iskulauseeksi "unity in continuing diversity", eli yhtenäisyytemme on moninaisuudessamme. Tämän Schafeirin pyramidin pohjalla olevan ja kaikkein yleisimmän kulttuurikäsitteen ohella multiculturalism-ajattelu sisältää myös selvän antropologisen elementin. Multiculturalism-ajattelun mukaan etnokulttuurilla - vähemmistökuultuureilla - nimenomaan antropologisessa mielessä on itseisarvoa, joten niiden säilymistä ja kehitystä tulee edistää.

Käytännöllisenä toimintana multiculturalism-ajattelun eräät heikkoudet näyttävätkin olevan yhteydessä juuri sen antropologiseen tulkintaan. Kelner'n ja Kallen'n mukaan etnokulttuurien edistämisessä on Kanadassa omaksuttu staattinen lähestymistapa, mikä on käytännössä merkinnyt suuntautumista perinteen etnografiseen tallentamiseen ja museointiin eikä elävän kulttuurin kehityksen edellytyksistä huolehtimiseen (Kelner et al. 1974, 29).

Kelner'n ja Kallen'n osoittamat multiculturalism-ajattelun puutteet ovat suorassa yhteydessä omaksutun kulttuurikäsitteen kapea-alaisuuteen. Antropologisessakin mielessä multiculturalism-ajattelu erottaa kulttuurin sen materiaalistaloudellisesta perustasta. Tämä johtaa etnokulttuurien reifikoitumiseen, eli siihen, että kulttuuriperinne jatkuu vain museoissa ja kansanjuhlissa useinkin tehtäväänsä erikoistuneiden ihmisten toimiessa sen välittäjinä, eikä ryhmälle ominaisena, kehittyvänä elämäntapana. Voidaankin väittää, että multiculturalism-ajattelun mukainen toiminta johtaa etnokulttuurien kannalta myönteiseen kehitykseen vain, mikäli toiminnan lähtökohdaksi omaksutaan riittävän syvällinen kulttuurikäsitys, käsitys, jonka mukaan kulttuuri on ihmisryhmän tapa uusintaa elämäänsä ja sen sosiaalisia muotoja tiettyjen materiaalistien olosuhteiden

alaisena.

Multiculturalism-ajattelun ymmärtäminen ilmiönä sosiologisessa mielessä edellyttää sen tarkastelua yhteiskunnallisen muutoksen kontekstissa. Multiculturalism-ajattelu kehkeytyi Kanadassa 60-luvun kuluessa ja vakiinnutti asemansa virallistettuna ideologiana vuosikymmenen vaihteessa. Samaan aikaan etnisyydestä käyttövoimansa saanut yhteiskunnallis-poliittinen liikehdintä vilkastui eri puolilla maailmaa. Kanadassa tämä merkitsi ranskankielisen väestöosan heräämistä. Liikehdinnän keskuksena oli Quebec'n maakunta, jonka selvänä enemmistönä olevat ranskankieliset olivat eläneet sukupolvien ajan kielellisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti alistettuina. Aseman parantamiseen tähtäävä liikehdintä oli aluksi rauhallista - puhuttiin Quebec'n hiljaisesta vallankumouksesta - mutta muuttui 60-luvun kuluessa äänekkäämmäksi johtaen avoimeen väkivaltaan 70-luvun vaihteessa. Ranskankielisten esimerkin innoittamina myös muut etniset vähemmistöt aktivoituivat.

Etnisyyden pohjalta virinneen yhteiskunnallisen liikehdinnän selityksiä on haettu eri tahoilta. Tulkittaessaan USA:n mustien 60-luvulla aktivoitunutta toimintaa Bell löytää syitä sekä yhteiskunnan sisäisistä että ulkoisista tekijöistä. Ulkoisista tekijöistä hän mainitsee erityisesti kolonialistisen järjestelmän purkautumisen; tällöin itsenäistyneet kansakunnat toimivat eräänlaisena ulkoisena proletariaattina tarjoten esimerkin omaehtoisesta vapautumisesta Pohjois-Amerikan sorretuille vähemmistöille (Bell 1975, 149-160).

Bell on kuitenkin sitä mieltä, että etnisyydestä käyttövoimansa saava liikehdintä voidaan lopulta ymmärtää vain yhteiskunnan sisäisen kehityksen valossa. Hänen mukaansa jälkiteollisissa yhteiskunnissa on krooninen pula keskitason organisaatioista, joihin ihmiset voisivat kiinnittyä. Ihmiset haluavat kuulua johonkin ja etniset yhteisöt tarjoavat kohteen heidän janoamalleen ryhmäidentiteetille (ibid.).

Samansuuntainen on myös Allardtin 'etnisyyden elpymistä' koskeva selitys. Hänen

mukaansa tämä on moderneille yhteiskunnille tyypillisen sosiaalisen liikkuvuuden tuote. Toimiessaan erilaisissa sosiaalisissa rooleissa ihmiset ovat vuorovaikutuksessa yli yhteiskunnallisten - myös etnisten - rajojen. Näin heille tarjoutuu mahdollisuus havaita oma etnisyytensä ja tuntea vahvan ja pysyvän identiteetin tarvetta. Heidän etninen lojaalisuutensa viriää uudelleen (Allardt 1979b, 39-40).

Bell'n ja Allardt'n näkemykset valaisevat eräitä etnisyydestä käyttövoimansa saavan yhteiskunnallisen liikehdinnän puolia, mutta heidän yrityksensä selittää tätä, perimmäistään sosiologista ilmiötä yksilöllisistä tarpeista käsin johtaa sosiaalipsykologiseen funktionalismiin ja näin täysin riittämättömään ilmiön selitykseen. Tavoiteltaessa ilmiön sosiologista tulkintaa ei riitä, että tarkastellaan etnisyyden merkitystä pelkästään yksilöllisestä tai sosiaalisen ryhmän näkökulmasta. Sitä on analysoitava osana yhteiskuntakokonaisuutta; on kysyttävä, mitä merkitystä etnisyyden elpymisellä on yhteiskunnalle kokonaisuutena, ja edelleen, miksi järjestäytyneet yhteiskunta sallii ainakin jonkinasteisen etnisyyteen pohjautuvan yhteiskunnallisen liikehdinnän ja organisoitumisen.

Legitimaation kriisin¹ käsite tarjoaa sosiologisesti antoisan näkökulman analysoida

¹ Habermas'n mukaan legitimaation kriisin taustalla vaikuttaa perusongelma, kuinka jakaa yhteiskunnallisesti tuotettua hyvinvointia eriarvoisesti ja samalla säilyttää järjestelmän legitimiisyys. Nykykapitalismissa kriisitendenssit eivät kuitenkaan vaikuta ensisijaisesti yhteiskunnan taloudellisella vaan sen sosiaalis-kulttuurisella alueella; kysymys on kestävien intersubjektivistien rakenteiden puutteesta ja sosiaalisen integraation hajoamistendensseistä. Legitimaation puute tarkoittaa yksinkertaistaen sitä, että hallinnollisin keinoin ei kyetä tehokkaasti pitämään yllä välttämättömiä normatiivisia rakenteita. Legitimaation kriisin perustana on aina motivaation kriisi, joka on seurausta erosta luvattujen motiivien ja käytettävissä olevan motiivivarannon välillä; esimerkiksi porvarillinen jatkuvan eteenpäinpyrkimisen ideologia (achievement ideology) osoittautuu harhaksi, silloin kun markkinat eivät kykene toimimaan lupaustensa mukaisina yhteiskunnallisten palkkioiden jakelumekanismina ((Habermas 1976a; Habermas 1976b, 271-336; ks. myös McCarthy 1978).

tässä käsillä olevaa yhteiskunnallisten ilmiöiden kokonaisuutta (etnisyyteen pohjautuva yhteiskunnallinen liikehdintä ja organisoituminen sekä multiculturalism-ajattelu). Etnisyyteen pohjautuvan liikehdinnän voidaan ajatella muodostavan yhden legitimaation kriisin ulottuvuuksista yhteiskunnissa, jotka etniseltä rakenteeltaan ovat kompleksisia ja joissa jyrkät luokka- ja alueelliset kehityserot kärjistävät etnisyyteen sidoksissa olevaa eriarvoisuutta.

Avoimien konfliktien asteelle kriisi voi kehittyä Kanadan kaltaisissa yhteiskunnissa, jotka kansallisen historian puuttuessa ovat myös vailla sitä arvojen ja myyttisten merkitysten järjestelmää, josta käytetään nimitystä kansallinen identiteetti tai kansallinen yhteistunto. Legitimaation perustana oleva myytti ihmisestä oman onnensa seppänä murtuu viimeistään silloin, kun vähemmistöjen piirissä kasvaa riittävän laaja itsestään tietoinen sivistyneistö, joka havaitsee jäävänsä paitsi meritokratian nimissä sille luvattua kapitalistisen yhteiskunnan palkinnoista.¹ Epäoikeudenmukaisiksi koetut yhteiskunnan järjestäytymismuodot asetetaan kysymyksen alaisiksi.

Legitiimisuuden pettäessä yhteiskunnan järjestäytymismuotojen jatkuvuus voidaan taata turvautumalla avoimeen repressioon (Kanadassa ns. Quebec'n kriisi tukahdutettiin vuonna 1970), mutta väkivallan käyttö mitä ilmeisimmän lamaannuttaa keskeiset yhteiskunnan toiminnot. Ideologioihin turvau-

¹ Vuonna 1965 Kanadassa asetettiin komitea - Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism - pohtimaan ranskankielisen väestönosan asemaa. Tämän päätöksen taustalla vaikutti jatkuvasti aktivoitunut poliittinen toiminta Quebec'n maakunnassa, jossa 50- ja 60-luvulla toteutetun perusteellisen koulutusjärjestelmän reformin tuloksena oli syntynyt laaja ja radikaali ranskankielinen sivistyneistö. Sivistyneistö pyrki toiminnallaan parantamaan maakunnassaan enemmistönä olevan ranskankielisen ryhmän (n. 80 % koko maakunnan väestöstä) kulttuurisia ja taloudellisia oikeuksia. Toiminnan radikaalein kärki pyrki maakunnan täydelliseen itsenäistymiseen turvautuen (jopa) kaupunkisissien menetelmiin (ks. Royal Commission on ... A Preliminary Report 1965; vrt. 'motivaatio-kriisi' Habermas 1976a).

tuminen tarjoaa vaihtoehtoisen tavan kriisin ratkaisemiseksi; yhteiskunnallis-poliittisen herruuden rakenteet tuottavat arvojen ja merkitysten järjestelmän, johon tukeutuen vallitsevat yhteiskunnan järjestäytymismuodot osoitetaan legitimeiksi.

Multiculturalism-ajattelua voidaan perustellusti pitää ideologisena yrityksenä hallita etnisten vähemmistöjen yhteiskunnallista ja poliittista liikehdintää Kanadassa. Avoimen väkivallan asemesta konflikteja säädellään pehmein menetelmin. Etnisten yhteisöjen toimintaa ja järjestäytymistä ei enää pyritä suoranaisesti hallitsemaan yhäältäpäin, vaan niitä käytetään instrumenttina hillittäessä yhteisöjen jäsenten poliittista aktiivisuutta (vrt. käsite "conflict management" Allardt 1979a, 38).

Virallistettuna ideologiana multiculturalism-ajattelu on kohdannut Kanadassa kritiikkiä, mikä omalta osaltaan osoittaa oikeaksi sen Habermas'n toteamuksen, ettei kulttuurisia merkityksiä ja näin ollen normatiivisia rakenteita voida luoda hallinnollisin menetelmin (Habermas 1976a). Ranskan kielisen väestöosan puhemiehet ovat useissa yhteyksissä tuoneet esille sen, että heidän historiallisen kokemuksen valossa muodostamansa kuva Kanadasta ja ranskan kielisten asemasta ei ole yhteensovittavissa multiculturalism-ajattelun kanssa; näiden näkemysten välillä vallitsee selkeä intressiristiriita. Ranskan kielisten mukaan heidän kulttuuriset, sosiaaliset ja poliittiset oikeutensa Kanadan toisena perustajakansana halutaan uhrata multiculturalismin alttarilla (Royal Commission ... A Preliminary Report 1965; Painchaud 1978).

Myös John Porter on kohdistanut kritiikkiä multiculturalism-ajatteluun. Hänen mukaansa tämä ajatusrakennelma merkitsee katseiden kääntämistä menneisyyteen, vaikka olisi valmistauduttava elämään modernissa, jälkiteollisessa yhteiskunnassa. Kehityksen nimissä olisi tukeuduttava tämän yhteiskuntamuodon vaatimuksia vastaavaan arvojen järjestelmään, joka Porter'n näkemyksissä rakentuu universalistisen individualismin ja liberalismin periaatteille. Porter

väittää, että Kanadan yhteiskunnallisista ongelmista suurin, etnisen ja luokkarakenteen yhteen nivoutuminen, josta hän käyttää nimitystä 'verdic al mosaic'¹, entisestään vahvistuu, mikäli etnisten yhteisöjen asema korostuu multiculturalism-ajattelun mukaisesti. Näin käy siksi, että selvät etniset rajat estävät yhteisöjen jäsenten luokkakierron. (Porter 1975; Porter 1980).

Porter'n multiculturalism-kritiikki on nähdäkseen oikeutettua, mutta sen heikkous on sen oma ideologisuus. Yksilöllisen sosiaalisen kierron etnisten esteiden poistaminen ei sinällään johda yhteiskunnalliseen emancipaatioon sen paremmin kuin etnisten yhteisöjen vahvistaminenkaan, jos yhteiskunnan kerrostumarakenteeseen ja sosiaalista eriarvoisuutta tuottaviin mekanismeihin ei puututa. Vertikaalista mosaiikkia ei voida murtaa vaikuttamalla ainoastaan yhteen sen elementeistä.

Eräitä päätelmiä

Multiculturalism-ajattelua ja -politiikkaa voidaan pitää kanadalaisittain omanlaatuisena yrityksenä hakea ratkaisuja etniseltä koostumukseltaan moniaineiseksi kansakunnan integraatio-ongelmiin. Kulttuurinen pluralismi ja etno-kulttuurien tasa-arvoisuus ovat ne periaatteet, joille 'kansallinen identiteetti' ja kansakunnan yhtenäisyys tämän ajattelutavan mukaan rakentuvat Kanadassa.

Historiallisesti multiculturalism-ajattelun esiinnousu ja sen aseman vakiintuminen virallisessa retoriikassa nivoutuu yksiin 60-luvun yhteiskunnallisen liikehdinnän kanssa, mikä Pohjois-Amerikassa merkitsi etnisten vähemmistöjen heräämistä toimintaan omien kulttuuristen ja sosiaalisten oikeuksiensa

¹ Michael Hechter viittaa samaan ilmiöön käsitellä kulttuurinen työnjako (cultural division of labor). Omassa analyysissään hän paneutuu Porter'a yksityiskohtaisemmin pohtimaan etnisten yhteisöjen ja sosiaalisen stratifikaation yhteen nivoutumista synnyttäviä yhteiskunnallisia prosesseja sekä sitä, kuinka hallitusvalta voi toimillaan vahvistaa joko etnisiä yhteisöjä ja näiden välisiä rajoja tai luokkarakoja kulloisenkin tilannearvion mukaisesti (Hechter 1978).

puolesta. Multiculturalism-ajattelua voidaan pitää yrityksenä säännellä etnisyydestä käyttövoimansa saavaa yhteiskunnallis-poliittista toimintaa ideologisen välinein.

Vaikuttaa siltä, että multiculturalism-ajattelu sisältää suhteessa sen omiin päämääriin eräitä heikkouksia: Ajattelutavan perustana oleva käsitys kulttuurista on idealistinen, kulttuurin materiaalsen perustan sivuuttava. On perusteltua olettaa, että multiculturalism-ajattelun mukainen pyrkimys elvyttää etnokulttuureja ja tavoitella kulttuurista tasa-arvoa eivät johda tuloksiin, mikäli kulttuurien taloudellinen perusta, kuten mahdollisuus harjoittaa perinteisiä elinkeinoja, hajoetaan. Intiaanikulttuurin miltei täydellinen tuhoutuminen Pohjois-Amerikassa tarjoaa tästä ikävän historiallisen esimerkin. Nykypäivän Kanadassa sama kohtalo näyttää uhkaavan erityisesti inuit-kulttuuria teknokulttuurin vyöryessä raaka-aineiden ja energian perässä yhä syvemmälle maan arktisille alueille.

Multiculturalism-ajattelun kulttuurinen yksiulotteisuus, ts. se tosiasia, ettei sosiaalisen tasa-arvoisuuden periaatteella ole sijaa multiculturalism-ajattelussa, saattaa torpedoida pyrkimyksen vahvistaa Kanadan yhteiskunnallista integraatiota. Vaikuttaa siltä, ettei pelkkien kulttuuristen merkitysten ja arvojen varaan rakentuva toiminta kykene purkamaan sitä etnisyyden ja sosiaalisen kerrostuneisuuden rakennelmaa, johon John Porter liitti metaforan 'vertikaalinen mosaikki' ja jota hän piti Nyky-Kanadan kipeimpänä yhteiskunnallisena ongelmana.

Lähteet

Allardt, E. Etnisyyden elpymisen yhteiskunnalliset vaikutukset. *Sosiologia* 4-1979.
Implications of the Ethnic Revival in Modern, Industrialized Society. *Commentationes Scientiarum Sociolum* 12. Helsinki 1979.
Bell, D. Ethnicity and Social Change. In Glazer, N. & Moynihan, D.P. (eds) *Ethnicity: Theory and Experience*. Cambridge, Mass. 1975.
Berry, J.W., Kalin, R. & Taylor, D.M. *Multiculturalism and Ethnic Attitudes in Canada*. Ottawa 1977.

Canada Handbook 1979. Ottawa 1979.
Edelstein, J. Pluralist and Marxist Perspective on Ethnicity and Nation Building. In Bell, W. & Freeman, W.E. (eds) *Ethnicity and Nation Building: Comparative, international and historical perspective*. Beverly Hills, Calif. 1974.
Eyerman, R. False Consciousness and Ideology in Marxist Theory. *Acta Sociologica* Vol 24 Nos 1-2 1981.
First annual report of the Canadian Consultative Council on Multiculturalism. Ottawa 1975.
Giddens, A. *Central Problems in Social Theory. Action, structure and contradiction in social analysis* London 1979.
Habermas, J. *Legitimation Crisis*. London 1976.
Hecter, M. Group Formation and the Cultural Division of Labor. *American Journal of Sociology* Vol 84 No 2 1978.
Kelner, M. & Kallen, E. The Multicultural Policy: Canada's Response to ethnic diversity. *Journal of Comparative Sociology* No 2 1974.
Keyfitz, N. How the Descendants of English Speakers See the Speakers of Other Languages and their Descendants. In *Multiculturalism as State Policy*. Conference report. Second Canadian Conference on Multiculturalism. Ottawa 1978.
McCarthy, T. *The Critical Theory of Jürgen Habermas*. Cambridge, Mass. and London, Eng. 1978.
Multiculturalism and the Government of Canada. Ottawa 1978.
Painchaud, R. The Franco-Canadians of Western Canada and Multiculturalism. In *Multiculturalism as State Policy*. Conference report. Second Canadian Conference on Multiculturalism. Ottawa 1978.
Palmer, H. Reluctant Hosts: Anglo-Canadian Views of Multiculturalism in the Twentieth Century. In *Multiculturalism as State Policy*. Conference report. Second Canadian Conference on Multiculturalism. Ottawa 1978.
Porter, J. Canada: Dilemmas and Contradictions of a Multi-Ethnic Society. In Goldstein, J.E. & Bienville, R.M. (eds) *Ethnicity and Ethnic Relations in Canada. A book of Readings*. Toronto 1980.
Ethnic Pluralism in Canadian Perspective. In Glazer, N. & Moynihan, D.P. (eds) *Ethnicity: Theory and Experience*. Cambridge, Mass. 1975.
The Vertical Mosaic. Toronto 1965.
Rissanen, P. Multicultural Awareness on Prince Edward Island. An inquiry into attitudes toward immigration, ethnic personality and multiculturalism. P.E.I. Multicultural Council, *Monographs on Multiculturalism* 1981 No 3.
Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism. *A Preliminary Report*. Ottawa 1965.

Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism. Book IV. The Cultural Contribution of the Other Ethnic Groups. Ottawa 1969.

Schafer, D.P. Aspects of Canadian Cultural Policy. Studies and documents on cultural policies No 32. Paris 1976.

Troper, H. An Uncertain Past: Reflections on the History of Multiculturalism. TESL Talk, Vol 10 No 3 Summer 1979.

Watson, G.L. Socio-Cultural Pluralism in the Canadian Consciousness. Human Mosaic, Vol 11 No 1 Spring 1977.

Summary

Canada was officially proclaimed multicultural on October 8, 1971, when Prime Minister Trudeau announced his Government's response to the proposals made by the Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism, which had, since its appointment in 1963, conducted a series of studies and hearings on the position and demands of the various ethnic minorities in Canada. Cultural pluralism and ethno-cultural equality were, from that day on, to form the foundation of both the national identity and the social integration of Canadian nation.

Historically, the rise of multiculturalism as an official ideology coincides with the social and political activism of the 1960's. In North America this mobilization had an essential ethnic dimension; the Black activism in the U.S.A. and Francophone political movement in Canada were soon followed by other ethnic minorities. Considering it from this perspective, multiculturalism can be interpreted as an ideological endeavour aiming at the regulation of this very activism within the ethnic communi-

ties in Canada.

In relation to its own objectives, multicultural ideology seems to have two major weaknesses: the definition of culture on which multiculturalism rest is idealistic, and as such too limited to lead to continuing cultural development of the ethnic communities; culture should be considered as the specific way for a group of people to reproduce the social forms of its life under certain material conditions, and not merely as a concept referring to the 'traditional ways and customs' of ethnic groups (aiming to ward the static preservation of these customs).

The fact that multiculturalism pays no attention to the ideals of social equality might cause some setbacks for the endeavours to improve the social integration of Canadian society. It seems that measures composed of mere cultural meanings and values are too weak to break the construct of ethnicity and social stratification which was called by the famous Canadian sociologist John Porter 'the vertical mosaic' and which he considered to be the most crucial dilemma of the present-day Canada.

TIEDOTUKSIA

Siirtolaismusiikin seminaari

Tammikuun 14. - 16. päivinä 1983 järjestettiin laivaseminaari, jossa tarkoituksena oli selvittää suomalaisten siirtolaisten musiikkikulttuurin laajuutta ja sisältöä. Erityisesti keskityttiin Ruotsissa asuvien suomalaisten siirtolaisten ongelmiin tässä suhteessa.

Tähän Kansanmusiikin Keskusliiton järjestämään seminaariin otti osaa nelisenkymmentä musiikinharrastajaa, tutkijaa sekä kulttuurivirkamiestä Suomesta ja Ruotsista. Siirtolaisuusinstituuttia edusti allekirjoittanut, joka piti myös esitelmän kaukosiirtolaisuudesta.

Seminaari totesi, että musiikki on puhutun kielen ohella tärkeimpiä ihmisten kulttuurisen identiteetin tunnusmerkkejä. Seminaarissa tuotiin esille, että siirtolaisia koskevan taloudellisen, sosiaalisen ja työvoimapolitiittisen keskustelun rinnalle on ehdottomasti nostettava myös kulttuuripoliittinen keskustelu. Tämä on johdonmukainen seuraus siitä, että siirtolaisia ei enää nähdä liikkuvana työvoimana, vaan heidät koetaan yhä enenevässä määrin pysyvänä suomenkielisenä vähemmistönä Ruotsissa. Joukkotiedotusvälineiden osuus siirtolaisten musiikkikulttuurin tunnetuksi tekijänä ja levittäjänä koettiin ensiarvoisen tärkeäksi. Tähän liittyen seminaarissa todettiin, että musiikin asemaa on parannettava lisäämällä musiikkitoimittajien lukumäärää.

Kotikielen opetusta lisättäessä olisi otettava huomioon myös erityisopetuksen vaatimukset. Niinpä seminaarissa korostettiin tässä yhteydessä musiikinopetuksen merkitystä, sillä musiikki on oivallinen väline ihmisen kokonaispersoonallisuuden kehittämiseksi. Samalla musiikinopetuksen avulla siirretään suomalaista kulttuuriperintöä siirtolaisten jälkeläisille.

Tutkimustoiminnan osalta voitiin todeta, että siirtolaisten kulttuuria varsinkin musiikin alalta on tutkittu erittäin vähän. Tulevaa siirtolaisuustutkimusta suunniteltaessa onkin kulttuurin tämän osa-alueen merkitystä korostettava.

Seminaarissa siirtolaismusiikki ja sen sisältö määriteltiin kahdella toisistaan täysin poikkeavalla tavalla. Suppeamman käsityksen mukaan siirtolaismusiikkia on vain se musiikki, jota siirtolaiset itse esittävät ja/tai tuottavat sekä jossa siirtolaisu-

den vaikutus on havaittavissa. Tätä käsitystä edustivat lähinnä eräät seminaarin suomalaiset järjestäjät. Sen sijaan itse siirtolaiset (tässä tapauksessa Ruotsissa asuvat) esittivät, että siirtolaismusiikkia on heidän mielestään kaikki se musiikki, mitä siirtolaiset tai heidän jälkeläisensä esittävät ja/tai tuottavat. Samassa yhteydessä ruotsinsuomalaiset edustajat totesivat, että yleensäkin siirtolaismusiikin sijasta he mieluummin puhuisivat ruotsinsuomalaisesta musiikista, sillä pysyvänä vähemmistökansallisuutena heillä on muovautumassa oma musiikkikulttuuri. Seminaarissa todettiin käydyn määritelmäkeskustelun perusteella, että puhuttaessa myöhemmin siirtolaisten musiikista on syytä pitää nämä kaksi määritelmää voimassa, sillä niiden sisällöllinen merkitys todettiin siinä määrin toisistaan poikkeaviksi.

Ruotsinsuomalaisen musiikin kehittämisen ja vahvistamisen yhtenä edellytyksenä on Ruotsissa olevien suomalaisjärjestöjen yhteistyön tiivistäminen ja koordinaointi. Yhteistyön on ulotuttava myös Ruotsissa asuvien suomenruotsalaisten piiriin. Musiikkikulttuurin kehittäminen edellyttää myös yhteistyön lisäämistä yksilö- ja järjestötasolla. Tämän eritasoisen yhteistyön on tapahduttava sekä valtakuntien sisällä että niiden välillä.

Siirtolaiskulttuurin edistämisen yhtenä edellytyksenä on Suomen ja Ruotsin kulttuuriviranomaisten tiivis yhteistyö. Seminaarissa käydyissä keskusteluissa kuitenkin toivottiin, että siirtolaisten osuutta keskustelun yhtenä osapuolena olisi lisättävä.

Seminaari osoittautui erittäin tarpeelliseksi keskustelun avaajaksi, joten vastaavanlaisia yhteydenpitoja on ylläpidettävä myös tulevaisuudessa. Tällöin olisi vain huolehdittava siitä, että myös muu kuin Ruotsiin suuntautunut siirtolaisuus tulisi käsittelyn kohteeksi.

Seminaarissa pidettiin kaikkiaan yksitoista alustusta sekä suuri määrä valmisteltuja puheenvuoroja. Esitykset on tarkoitus koota myöhemmin julkaisuksi. Seminaarin yhteydessä pidettiin myös siirtolaismusiikin konsertti, joka radioitiin sekä Suomeen että Ruotsiin. Samoin yleisradio nauhoitti esitelmät, joiden perusteella on tarkoitus koostaa myöhemmin siirtolaismusiikkia koskeva puheohjelma radioon.

Ismo Söderling

Suomi pohjoismaisena kielenä - konferenssi

Norden-yhdistysten liitto, Pohjoismainen kielisih-teeristö, Pohjoismainen kieli- ja tiedotuskeskus se-kä Hanasaaren kulttuurikeskus järjestivät tammi-kuun 28. - 30. päivinä Hanasaassa pohjoismaisen konferenssin, jossa käsiteltiin suomen kielen ase-maa Pohjolassa. Konferenssi oli jatkoa pohjoismai-selle kielivuodelle 1980-81, jolloin huomio kiinni-tettiin lähinnä skandinaavisten kielten ymmärtä-miseen. Nyt pidetyssä konferenssissa tavoitteena oli kartoittaa suomen kielen asemaa Pohjolassa sekä äidinkielenä että vieraana kielenä. Lisäksi pyrittiin tekemään havaintoja muiden Pohjois-maiden suhtautumisesta suomen kieleen ja suoma-laiseen kulttuuriin.

Konferenssin alustuksissa ja keskusteluissa läh-tökohtana oli, että meidän tulisi pohjoismaissa ymmärtää toistemme kieltä. Tanskalaiset, norja-laiset ja ruotsalaiset voivat pohjoismaisessa yh-teistyössä käyttää äidinkieltään, kun taas suoma-laiset joutuvat käyttämään vierasta kieltä. Pideti-in oikeutettuna suomalaisten omakielisen opetuk-sen vaatimusta. Lapsen ensimmäisen opetuskielen pitäisi olla se, millä hän on oppinut puhumaan. Tämä luo myös edellytykset hyvän kaksikielisyy-den hankkimiselle.

Ensimmäisen päivän alustuksissa tarkasteltiin suomen kielen syntyjuuria ja kielen historiallista levinneisyyttä Pohjolassa. Todettiin, että suomen kielellä on perinteinen paikka Pohjolassa ja sen asema on vankka ja vakiintunut. On muistettava, että lähes 700 vuoden ajan tämän päivän Suomi oli osa Ruotsin valtakuntaa ja silloin kuten nyky-äänkin suomalaiset ovat yleisimmin puhuneet suomea myös virallisissa kanssakäymisessä ruotsa-laisten kanssa. Historiallisen katsauksen lisäksi kuultiin prof. Pertti Virtarannan laaja selvitys UKANin (Ulkoasianlehtori- ja kielikurssiasian neuvottelukunnan) toiminnasta sekä sen kautta järjestetystä suomen kielen ja kulttuurin opetuk-sesta Pohjoismaissa: Islannissa Reykjavikin yli-opistossa suomea on opetettu vuodesta 1966 läh-tien. Suomen arvosanan voi liittää HuK:n tutkintoa vastaavaan tutkintoon. Tanskassa suomen kielen opetuksella on toistasataa vuotta vanha perinne. Nykyisin suomen kielen opetus on vakiintunut sekä Kööpenhaminan että Århusin yliopiston kieli-tieteen laitoksiin, joissa sitä on mahdollisuus opis-kella pääaineena. Norjassa suomen kielen opetus aloitettiin yhdessä lapin ja muiden suomen suku-

kielten kanssa Oslon yliopistossa v. 1848. Vuodes-ta 1980 lähtien suomea voi opiskella pääaineena yliopiston urailiais-altaiuaisessa laitoksessa. Eniten suomen kielen ja kulttuurin opiskelijoita on kui-tenkin Ruotsissa. Suomen kieltä on opetettu Upsalan yliopistossa 1890-luvun puolivälistä läh-tien. Tukholman yliopistossa on ollut suomen kie-len ja kulttuurin professori vuodesta 1964 ja Uumajan yliopistossa vuodesta 1973 lähtien. Yliopistollisten arvosanojen lisäksi suomea opete-taan myös opettajakorkeakouluissa siirtolaislasten opettajiksi aikoville ja muille ammatissaan suomen kieltä tarvitseville.

Toisena päivänä tarkastelun kohteena olivat ruotsinsuomalaisten kielellinen asema ja kielelli-set oikeudet sekä suomen kielen opetuksen jär-jestäminen Ruotsin kouluissa. Suomen kielen yhä tärkeämmäksi havaittu merkitys on synnyttänyt kieli-ongelmia. Puolikielisyys ja kaksikielisyys ovat jatkuvasti mukana keskusteluissa, sillä tutkimuk-silla ja käytännön elämässä on voitu todeta, että kieli on yksi tärkeimmistä yksilön identiteetin hahmottumisen ja kulttuurikehityksen elementeis-tä. Ruotsin yhteiskunnan pitäisi siksi tukea äidin-kielen opetusta voimakkaammin ja sitä kautta edesauttaa mahdollisuuksia ruotsin kielen taidon hankkimiseksi ja ruotsalaisen kulttuurin syvälli-sempään tuntemiseen. Tätä taustaa vasten siirto-laislasten opetus olisi nähtävä koko yhteydessään eikä siis voida puhua vain äidinkielen opetuksesta yksinään.

Todettiin, että asiassa on jo paljon tapahtunut. Koulua ja opetuksen laatua on pyritty kehittä-mään, mutta toisaalta kaikkia tehtyjä päätöksiä ei ole toteutettu. Tarvittaisiin ehkä jokin elin valvo-maan ja seuraamaan tehtyjen päätösten toteutta-mista. Samalla olisi tehostettava oppimateriaali-palvelua, jossa todettiin olevan puutteita sekä ke-hitettävä tulkkipalveluja ja lisättävä Pohjoismaiden välillä toistensa kulttuurien tuntemusta.

Konferenssiin osallistui yhteensä noin 130 osanottajaa Islannista, Norjasta, Ruotsista, Tans-kasta ja Suomesta. Lopuksi päädyttiin toteamaan, että suomen kieli on tasavertainen kieli Pohjolassa. Tältä pohjalta olisi suunnitelmia tulevaisuutta sil-mällä pitäen kehitettävä. Ei ehkä kuitenkaan "kielitaistelun" iinjalla vaan keskutelemalla kielten asemasta yleensä.

Maija-Liisa Kalhama

Seminaarin "Ruotsinsuomalaiset ja rikollisuus" julkilausuma

Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto (RSKL) ja Hanasaari - ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus järjestivät yhteisesti 28.2.-2.3.83 Hanasaaressa seminaarin, jonka teemana oli ruotsinsuomalaisten rikollisuus ja sen taustalla olevat sosiaaliset ongelmat. Keskusteluissa todettiin, että tarvitaan erityisiä ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä niiden suomalaisten nuorten auttamiseksi, jotka asuvat Ruotsissa tai jotka matkustavat edestakaisin Suomen ja Ruotsin välillä.

Seminaariin osallistui kriminaali- ja sosiaalihuollon virkamiehiä paikallis- ja keskustasolta sekä Ruotsista ja Suomesta tutkijoita, jotka ovat erikoistuneet siirtolaisten ja erityisesti ruotsinsuomalaisten rikollisuuteen.

Toimenpiteitä karkotusmääräysten poistamiseksi tai muuttamiseksi

Karkotus rikoksen seuraamuksena on syvästi loukkaava ja se vaikuttaa vakavasti yksilön elämään. Avoimessa Pohjolassa, jossa passivapaus, avoimet työmarkkinat, oikeus vapaaseen asuinpaikan valintaan ja sosiaaliseen tukeen asuinpaikkakunnalla on toteutettu, pohjoismaiden kansalaisten karkotus vaikuttaa aikansa eläneeltä ja johdattaa ajatukset menneiden aikojen "irtolaislainsäädäntöön".

Karkotusmääräysten soveltamiseen liittyvät sosiaaliset seuraukset ja kustannukset ovat kohtuuttomia suhteessa karkotuksen vaikutuksiin. Voidaan mainita useita esimerkkitapauksia henkilöistä, jotka ovat joutuneet viettämään yhteensä yli 5 vuotta Ruotsin vankiloissa pelkästään luvattoman Ruotsiin paluun johdosta. (Yksistään yhteiskunnan vankeinhoitokustannusten arvioidaan olevan noin 500 kruunua/vuorokausi.)

Konkreettisesti tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin kohtiin:

1. Tiedontasoa tulee kohottaa karkotusmääräysten soveltamisesta käytäntöön. Asiaa koskevan

tutkimuksen voisi parhaiten suorittaa Ruotsin Kriminaalihuoltohallitus.

2. Ainoastaan todella törkeät rikokset saisivat johtaa karkotukseen.
3. Karkotettavalla tulee olla todelliset, ajankohdattaiset suhteet Suomeen, jotta karkotus voidaan soveltaa. (Henkilötutkija voi selvittää nämä suhteet.)
4. 'Pysyvän asuinpaikan' tulee korvata nk. '2-vuotissääntö'.
5. Tulisi vaikuttaa Ruotsin valtakunnansyyttäjän lähiaikoina julkaistavaan kiertokirjeeseen, jolla tiedotetaan niistä liberalisointipyrkimyksistä, jotka itse asiassa sisältyivät ulkomaalaislakiin vuodelta 1980.

Tämän lisäksi tulee vaikuttaa niihin ministeriöihin, joiden tehtävänä on valmistella hallitukselle karkotusten kumoamista koskevia anomuksia (oikeusministeriö + työmarkkinaministeriö), jotta käytäntö lieventyisi, ja ottaa yhteyttä Ruotsin kansanedustajiin, jotta voitaisiin vaikuttaa yleiseen mieliteeseen poliittisesti.

Tulee myös lehtikirjoituksilla herättää keskustelua karkotuksista ja niiden seurauksista.

Lopuksi todettiin, että Suomen ulkomaalaislainsäädännön kovat säännökset vaikeuttavat niiden argumentointia, jotka haluavat liberalisoida Ruotsin lainsäädäntöä ja sen soveltamista tällä alueella.

Seminaari totesi, että on erittäin tärkeää saada relevantteja tutkimustuloksia nuorison lisääntyneen rikollisuuden syistä, jotta voitaisiin toimia nopeasti.

Ruotsissa tarvitaan runsaasti suomenkielisiä hoitomahdollisuuksia (väärinkäyttäjien hoitokotia). Tarvitaan myös suomenkielisiä eri alojen hoitohenkilökuntaa kriminaali- ja sosiaalihuollon piirissä, suomenkielisiä valvojia ja henkilötutkijoita, jotka kaikki ovat tärkeitä ennalta ehkäisevässä työssä.

Maiden välinen yhteistyö on käynnistynyt, mutta sitä tulee vielä tehostaa. Tiedottamista yksilölle tarjolla olevista tukitoimenpiteistä tulee lisätä.

Tulossa konferenssi siirtolaisia koskevasta viestintäpolitiikasta

Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos järjestää 19. - 22.6.1983 konferenssin aiheesta "The Role of Information in The Realization of the Human Rights of Migrant Workers". Konferenssissa käynnistetään kansainvälinen tutkimusprojekti, jota Taisto Hujanen on esitellyt artikkelissa "Kansainvälinen tutkimusyhteistyö siirtolaisia koskevasta

viestinnästä käynnistymässä" lehtemme numerossa 3/1982.

Asiasta kiinnostuneita suomalaisia tutkijoita pyydetään ottamaan yhteyttä osoitteella:

Taisto Hujanen
Tampereen yliopisto
Tiedotusopin laitos
PL 607
33101 Tampere 10
puh. 931-156 252 (t)
931-559 221 (k)

SIIRTOLAISUUS - MIGRATION 1974-1982

Julkaistut artikkelit

No 1 - 1974

ALTTI MAJAVA, Siirtolaisuus - välivaihe vai välttämättömyys

MARKKU TAPIO, Ulkomaalaiset Suomessa

TAPANI TUOMIHARJU, Pakolaisten vastaanottaminen Chilestä ja heidän sijoittamisensa Suomeen

ILKKA PÄRSSINEN, Argentiinan ja Paraguayn suomalaissiirtokunnat

No 1 - 1975

OLAVI KOIVUKANGAS - LEO LAAKSO, Suomalaisten siirtolaisten sosiaalilääketieteellisistä ongelmista Australiassa

ALTTI MAJAVA, Pohjoismaiden välinen muuttoliike 1951 - 1973

No 2 - 1975

SAARA ST. MARTIN, Tiedustelu Kaweraun ja Tokoroan (Uusi-Seelanti) suomalaisten siirtolaisten viihtymisestä

ALTTI MAJAVA, Työvoimaministeriön siirtolaistutkimukset

MAIJA SALONEN, Kirkon suomenkielisestä työstä Ruotsissa

No 3 - 1975

ARVO YLÄRAKKOLA, Katsaus vanhempaan ruotsinsuomalaiseen järjestötoimintaan

PERTTI VIRTARANTA, Amerikansuomea tutkimassa

No 4 - 1975

(numero omistettu maassamuutolle: Muuttoliikesymposium 1975:ssä pidettyjen esitelmien ja puheenvuorojen tiivistelmät)

No 1 - 1976

HOLGER QUICK, Siirtolaisuudesta Ruotsiin (About Finnish Emigration to Sweden)

EINAR NIEMI, Immigration from Northern Finland and Sweden to Northern Norway in the 19th Century

PENTTI JÄRVENPÄÄ, Suomalaiset menestyvät Torontossa (Finns Successful in Toronto)

AUVO KOSTIAINEN, Amerikansuomalaisen työväenliikkeen tutkimuksesta (On the Research of Finnish-American Labor Movement)

No 2 - 1976

ARVO YLÄRAKKOLA, Tukholman Viesti-lehti

ESKO KALEVI JUNTUNEN, Maaseudun autioituminen -esimerkkialueena Ruukin kunta

No 3 - 1976

PAUL W. HANSLIN, The Future of Finnish-American Organizations (Amerikansuomalaisten järjestöjen tulevaisuus)

OLAVI KOIVUKANGAS, Finns in America - as Viewed from Finland

RISTO KAUTTO, Sukututkimusharrastus lisääntymässä

No 4 - 1976

TAPANI ALKULA, Suomesta eri maihin muutaneiden siirtolaisten eroista

ARJA MUNTER, Turkuun, Raumalle ja Uuteen-kaupunkiin suuntautuneen työvoiman muuttoliikkeen rakenne, muuton syyt ja muuttajien sopeutuminen

MATTS DUMELL, Parannusta vaalijärjestelyihin ulkomailta

No 1 - 1977

MIKKO UOLA, Finnish Warriors in the South African War (Suomalaissoturit buurisodassa)

HEIMO UOTILA, Suomalaisten kurssi- ja opinto-suoritusten hyväksyminen Australiassa (The Acceptability of Finnish Courses and Educational Qualifications in Australia)

ANNETTE ROSENGREN, Migrationen mellan Sverige och Finland efter andra världskriget

MATTI J. KANKAANPÄÄ, Sijaintiteoria muuttoliiketutkimuksen metodina

No 2 - 1977

EDWARD W. LAINE, The Expanding Opportunities for the Study of the Finnish Canadian heritage at the Public Archives of Canada

UNIO HIITONEN, Siirtolaistemme uranuurtajaisuus New Yorkin asuntotuotannossa

JUSSI SAUKKONEN, Katsaus Suomen osanot-

toon Pohjois-Amerikan Yhdysvaltojen 200-vuotisjuhljen viettoon

AARNE LITMA, 50 vuotta ulkosuomalaistointimintaa

No 3 – 1977

RISTO LAAKKONEN, Suomalaisen työvoiman siirtyminen Ruotsiin

SVERRE NILSSEN, Den finske innvandring til Nord-Norge

DALE SPARRY AND KENRICK S. THOMPSON, The Finnish-American: An Exploration of Ethnic Identity

ISMO SÖDERLING, Suomalaisen ja ruotsinsuomalaisten teollisuustyöntekijöiden asunto-olot

No 4 – 1977

UUNO VARJO, Pohjoisen rajaseudun tulevaisuuden kuva

J. DONALD WILSON, Cultural Adaptation: Change and Continuity Among Thunder Bay Finns

TAISTO HUJANEN, Siirtolaisinformaatio ja kansainvälisen muuttoliikkeen säätely

No 1 – 1978

BENGT LOMAN, Siirtolaiset ja kieli

PEIJA ILPOLA, Siirtolaisten englannin kielen opetus ja suomalaisten lasten koulumenestys Australiassa

EVA HAMBERG, The Swedish Commission on Immigration Research (EIFO)

KARI PIITULAINEN, Suomenkielisiä radiolähettyksiä uudella mantereella

No 2 – 1978

(Numero omistettu maassamuuttotutkijoiden seminaarin esitelmien tiivistelmille, seminaari pidettiin Turussa 3.3. 1978)

No 3 – 1978

OLAVI KOIVUKANGAS, Siirtolaisuus Yhdysvaltoihin

GARY LONDON, The Delaware Finns and John Morton

HELVE ENATTI, Siirtolaisena Amerikkaan

HANS R. WASASTJERNA, Sydämen ääni ja velvollisuus

No 4 – 1978

HARTO HAKOVIRTA, International Politics and Migration

KARI LASONEN, Äidinkiellä tapahtuvan ope-

tuksen merkityksestä Skövden ja Eskilstunan suomalaisten siirtolaisoppilaiden koulunkäyntiin
BIRGITTA ÅMOSSA, Språket och identitetet
PERTTI O. KAVEN, Tutkimus viime sodan ajan lasten siirroista

No 1 – 1979

MAURI NIEMINEN, Suomen muuttoliike tilastojen valossa

SIRKKA MIKKOLA, Maassamuutto ja mielen-terveys

RAISA-LIISA MOILANEN, Someroavaan asutusalueen asuttaminen, väestön kehitys ja osittainen autoituminen

OLAVI LÄHTENMÄKI, Viisi peninkulmaa Penedon taivalta. Brasilian suomalaisten siirtokunta Fazenda Penedo 1929-1979

No 2 – 1979

ENRIQUE TESSIERI, The Second Generation Finns of Argentina: a Process towards Argentinization

RAYMOND W. WARGELIN, The Suomi Conference. A Story of Finnish Ethnic Accommodation and Continuity

No 3 – 1979

MIKKO UOLA, Suomalaismasinisteja Kongossa
KAI LINDSTRÖM – ISMO SÖDERLING, Om problemen för de unga som flyttat från landsbygden till städerna

MERVI GUSTAFSSON, On Migration Research and Theories with Special Reference to Western Europe

ARVO YLÄRAKKOLA, Suomenkielistä järjestölistä ja kirjallista toimintaa Ruotsissa vuosina 1918-1924

No 4 – 1979

DOUGLAS J. OLLILA & AUVO KOSTIAINEN, Finnish-American Anarcho-Syndikalism and the Industrial Workers of the World

(Numero omistettu Finn Forum -79 konferenssissa (Toronto, Kanada) pidettyjen esitelmien tiivistelmille)

No 1 – 1980

KEIJO VIRTANEN, Paluuongelma siirtolaisuus-ilmiota selittävä tekijänä

UNNUKKA JASBUTIS-SIMOLA, Huddinge-projekti - ruotsinsuomalainen avohoitokeskus

MARKKU PEURA, Ruotsin toiset siirtolaisvaalit
VÄINÖ JÄÄSKELÄINEN, Suomalaiset korkeakouluopiskelijat Ruotsissa

No 2 – 1980

HUGO L. MÄKINEN, Uno Gygnæus in Old Sitka; Alaska
MIKKO A. SALO, 1980-luvun väestönkehityksen näkymät Suomessa
ISMO SÖDERLING, Muuttoliiketutkimuksen teoreettisista lähtökohdista

No 3 – 1980

ARJA PILLI, Kanadalainen ratkaisu - assimilaatiosta multikulturalismiin
MAX ENGMAN, Migrationen från Finland till Ryssland - forskningsläge och huvuddrag
MARKKU VIRTANEN, Säckijärveläisten siirtolaisten käsitykset Venäjästä ja Amerikasta

No 4 – 1980

JAAKKO LAUNIKARI, Kirkon ulkosuomalaistyö
OLAVI LÄHTEENMÄKI, Dominikaanisen tasaval-
lan suomalainen viljavakka

No 1 – 1981

STIG APPELGREN, Nils Keyland, Värmlannin suomalaisten suuri tutkija (Nils Keyland, värmlandsfinnarnas store utforskare)
MATTI SAARI JA LASSE OULASVIRTA, Tampereen sisäinen muuttoliike ja rakentamisvyöhykkeet (The International Migratory Activity and Building Zones of Tampere)
MAIJA KAINULAINEN, Suomen kielen opetuksesta ulkomailla (Finnish Language Instruction Abroad)
KEIJO VIRTANEN, Kanadan muuttuminen eurooppalaisesta pohjoisamerikkalaiseksi kansakunnaksi (The Transformation of Canada from a European to a North American Nation)

No 2 – 1981

VARPU LINDSTRÖM-BEST, The Impact of Canadian Immigration Policy on Finnish Immigration, 1890-1978 (Kanadan siirtolaisuuspolitiikan vaikutus suomalaiseen siirtolaisuuteen)
ALTTI MAJAVA, Maailman siirtolaiset (Migrants: A Global Review)
OLAVI KOIVUKANGAS, Australian siirtolaisuuden tutkimus (Scandinavian Emigration to Australia. A Research Projekt)

No 3 – 1981

ANSSI PAASI, Spatiaaliset preferenssit ja muuttoliike - maantieteellinen näkökulma (A Spatial

Preferences and Migration - a Geographical Viewpoint)
ARJA MUNTER, Suomenruotsalaiset ja muuttoliike (A Swedish-speaking and Migration)
OUTI TUOMI-NIKULA, Unohdettu siirtolaisryhmä - suomalaiset Saksan Liittotasavallassa (Die vergessene Auswanderergruppe - Die Finnen in der Bundesrepublik Deutschland)

No 4 – 1981

J.E.O. SCREEN, Finnish Officers in the Russian Army and Navy during the Autonomy Period (1809-1917)(Suomalaiset upseerit Venäjän armeijassa ja laivastossa 1809-1917)
TOIVO NYGÅRD, Etelä-Pohjanmaan Järviseudun siirtolaisuus - taloudellisten vaikuttimien kautta joukkoliikkeen mukaiseen käyttäytymiseen (Emigration from the Lake District of Southern Ostrobothnia)
JACOB W. HEIKKINEN, Some Reflections on the Writing of the History of the Finnish evangelical Lutheran Church (Suomi-Synod, USA., 1890-1962)

No 1 – 1982

PENTIKÄINEN, JUHA, Amerikansuomalaisten kulttuuri-identiteetti ja maailmankuva tutkimuskohteina (Studying the Cultural Identity and World View of the American Finns)
LAITINEN, IRMELI, Amerikansuomalaisten siirtolaisten sopeutuminen Yhdysvaltoihin (The Adaptation of Finnish Immigrants in the Greater San Francisco Area in California, USA)
KOIVUKANGAS, OLAVI - SÖDERLING, ISMO, Scandinavian Immigration to Australia and New Zealand -symposium

No 2 – 1982

KUPARINEN, EERO, Maan alla ja päällä - suomalaista siirtolaiselämää vuosisadan vaihteen Johannesburgissa (Life among Finnish Immigrants in Johannesburg, South Africa, at the Turn of the Century)
SANDELL, RABBE, Finsk konfirmandundervisning i Sverige

No 3 – 1982

ROSS, Carl and DOBY, VELMA M., The Minnesota Finnish American Family History Project (Amerikansuomalainen Perhehistoria-projekti)
SUIKKILA, JUHANI, Lastenkasvatus, sukupuoli-roolit, vieraantuminen ja siirtolaisuus (Summary)
PAUKKALA, ERJA, Suomalaiset Tanskassa (Finns in Denmark)

No 4 -- 1982

RASMUSSEN, MARK, Finnish Settlement in Rural Thunder Bay, Ontario, Canada (Suomalaisen asutuksen vaikutuksia kanadalaisessa kulttuurimaisemassa)

PILLI, ARJA, Siirtolaislehtien rooli ja merkitys (Character and Meaning of Ethnic Newspapers)

KENNEDY, VIENO, English Life for the Finnish Wife (Suomalainen aviovaimo englantilaisessa yhteisössä)

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN KIRJASTOON SAAPUNEITA JULKAISUJA PUBLICATIONS RECEIVED

- ALLEN, Pekka: Den tvåspråkiga folkhögskolläraryt-bildningen i sitt samhälleliga sammanhang. Läraryt-bildningen vid universitetet i Linköping. Rapport Nr 1982-76.
- ALLARDT, E. STARCK, Chr., Vähemmistö, kieli ja yhteiskunta. Suomenruotsalaiset vertailevasta näkökulmasta. Juva 1981.
- BJÖRKLUND, Ulf, Ethnicitet. En översikt ur antropologisk synvinkel. EIFO - PIL-rapport nr 9, Stockholm 1982.
- BOUCHT, Christer: Kullan kimpussa. Hämeenlinna 1982.
- BOYD, Sally: Andragenerationsprojektets språkvaneundersökning. EIFO - PIL-rapport nr 4. Stockholm 1982.
- BUSBY, Annette, Sweden's many Faces: Observations of Swedish-Immigrant Interaction at a Swedish Elementary School. EIFO - PIL-rapport nr 10. Stockholm 1982.
- ELOVIRTA, Pertti-IHALAINEN, Ritva: Työvoiman rekrytoiminen alkutuotantoon. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia No 33-1982. Helsinki.
- ENGELMANN, Ruth: Lehtimaja. Suomalaistyön nuoruus Amerikassa. Juva 1982.
- HUJANEN, Taisto: The Role of Information in the Realization of the human Rights of Migrants Workers. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja. Sarja B 1 - 1982.
- HAMMAR, Thomas: Swedish and European Immigration policy. EIFO - PIL-series Number 2. Stockholm 1981.
- LINDBLAD, Torsten och Anita: Learning a third Language. English as a School language for bilingual and Multilingual pupils. A Questionnaire Report. The GUME/Test Project Group. August, 1982.
- LINDBLAD, Torsten och Anita: Tredjespråk-problemet. Engelska som skolspråk för två- och flerspråkiga elever i grundskolan. Projektgruppen GUME. Göteborgs universitet, Augusti 1981.
- LITHMAN, Yngve: Några forskningsfrågor om andra generationen. EIFO - PIL-rapport nr 5, Stockholm 1981.
- LITHMAN, Yngve: On Culture and Identity. EIFO - PIL-rapport nr 7. Stockholm 1982.
- LUTZ, Wolfgang: Demographic Transition and socio-economic Development in Finland 1871-1978. A Multivariate analysis. Tilastokeskus - tutkimuksia No 81. Helsinki 1982.
- MUNICIO, Ingegerd: Family and Position in the Swedish Society. SPLIT-Report II. EIFO No 1.2. Stockholm 1982.
- MUNICIO, Ingegerd: Bilingualism, Models of Education and Migration Policies. SPLIT-Report I. EIFO No 1:1. Stockholm 1981
- MUNICIO, Ingegerd: Implementations forskning - en litteraturöversikt. EIFO - PIL-rapport nr 6. Stockholm 1982.
- MUNICIO, Ingegerd: Hemspråk i förskolan. En undersökning av genomförande. EIFO-rapport nr 21. Stockholm 1983.
- OLSEN, Venke: Hva er grunnlaget for bevaring og utvikling av finsk kultur i Nord-Norge? Arbeidsrapport fra prosjektet FINSK KULTURFORSKNING I NORD-NORGE. Tromsø 1982.
- The Project LONG-TERM EFFECTS OF IMMIGRATION - a presentation. EIFO-series. Number 1. Stockholm 1981.
- RANNIKKO, Pertti: Urbanisoituminen ja ihmisten välinen vuorovaikutus. Joensuu korkeakoulu, Karjalan tutkimuslaitos julkaisuja No 51. Joensuu 1982.
- REINANS, Sven: Utlänningar på arbetsmarknaden. EIFO-Rapport Nr 19. Stockholm 1982.
- SALMI, Tuula: Neuvostoliiton kaupan alueelliset työllisyys vaikutukset v. 1978. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia Nro 35-1982.
- SARIASLAN, Hatil: Educating Turkish Immigrant Children in Sweden: A Critical Appraisal of Home Language Instruction and Teachers Training. EIFO - PIL-Series Number 3, Stockholm 1981.
- SARJOLA, Mauri: Amerikan kultalaan. Amerikan-suomalaisten siirtolaisten sosiaalishistoriaa. Tammi 1982.
- SJÖMAN, Antero: Arbetskraftsmigration mellan Finland och Sverige sedan andra världskriget - utifrån ett klassperspektiv. Göteborgs universitet. 1982.
- SÖDERHOLM, Tor-Erik: Social mobility in a pre- and post-war Cohort. Språkgrupp och mobilitet. Forskningsrapporter Mob. 12-1982.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA

1983

Ministeriöt	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Opetusministeriö	Hall.siht. Fredrik Forsberg	Kultt.siht. Raija Kallinen
Työvoimaministeriö	Kansliapääll. Taisto Heikkilä	Os.pääll. Holger Quick
Ulkoasiainministeriö	Toim.pääll. Alec Aalto	Jaostopääll. Tatu Tuohikorpi
Julkiset yhteisöt		
Turun kaupunki	Kunnallisneuvos Johannes Koikkalainen	Kaup.siht. Paavo Mäkinen
Korkeakoulut		
Helsingin yliopisto	Prof. Lars Huldén	Prof. Yrjö Blomstedt
Joensuun Korkeakoulu	Dos. Veijo Saloheimo	
Jyväskylän yliopisto	Prof. Mauno Jokipii	Ap.prof. Erkki Lehtinen
Oulun yliopisto	Prof. Uuno Varjo	Prof. Kyösti Julku
Tampereen yliopisto	Ap.prof. Olli Kultalahti	Yliopett. Matti Kaasinen
Turun yliopisto	Prof. Terho Pulkkinen	Dos. Jorma Kytömäki
Vaasan korkeakoulu	Vs. prof. Kauko Mikkonen	Ap.prof. Tarmo Koskinen
Åbo Akademi	Prof. Bill Widén	Prof. Sune Jungar
Vapaat yhteisöt ja järjestöt		
Kirkon ulkomaanasiain toimik.	Teol.tri Harri Heino	Pääsiht. Jaakko Launikari
Mannerheimin Lastensuojeluliit.	Kanslianeuvos Pekka Heimo	Toim.joht. Ilkka Väänänen
Pohjola-Norden Yhdistys r.y.	Elinkeinoasiamies Ilmo Jarmo	
Samfundet folkhälsan i svenska Finland r.f.	Prof. Ole Wasz-Höckert	Direkt. Per-Erik Isaksson
Seutus suunnittelun Keskusliitto	Rakennusneuvos Raimo Narjus	Tutk.siht. Timo Sinisalo
Suomalaisuuden Liitto	Varatuom. Olavi Haikarainen	Yht.kunt.t.kand. Jukka-Pekka Lappalainen
Suomen Nuorison Liitto	Liikkeenjoht. Esko V. Koskelin	Koulunjoht. Antti Lehtinen
Suomen Väestötieteen Yhd. r.y.	Fil.lis. Altti Majava	Valt.lis. Mikko A. Salo
Suomi-Amerikka Yhd. Liitto	Hovioik.pres. Voitto Saario	Toim.joht. Antero Huttunen
Suomi-Seura r.y.	Prof. Jorma Pohjanpalo	Os.pääll. Osmo Kalliala
Svenska Finlands Folktingsfullmäktige	Dos. Tom Sandlund	Lis. Roger Broo
Turun yliopistosäätiö	Toim.joht. Juhani Leppä	Joht. Reino Vuorinen
Unioni Naisasialiitto Suomessa	Valt.yo. Johanna Mannila-Kaipainen	Maist.Karmela Bélinki
Varsinais-Suomen Maakuntaliit.	Toim.joht. Perttu Koillinen	Jaostosiht. Kauno Lehto
Väestöliitto	VTT Aarno Strömmer	Toim.joht. Jouko Hulikko
Ruotsissa olevat		
Immigrant-Institutet(Borås)	Annikki Nikula-Benito	Saila Ekström
Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto	FM Markku Peura	Matti J. Korhonen

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1: Olavi Koivukangas,
Suomalainen siirtolaisuus Australiaan
toisen maailmansodan jälkeen (Finnish
Migration to Australia since World War
II). Kokkola 1975. s. 262.
- A 2: Pertti Virtaranta,
Tutkimus amerikansuomesta, osa 1
(A Study on the Finnish Language in
America, Part I (painossa-in print)).
- A 3: Maija-Liisa Kalhama (toim.),
Ulko-suomalaisuuskongressin 27. -
28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot.
Jyväskylän Kesä 24.6. - 3.7.1975.
Turku 1975. s. 104.
- A 4: Olavi Koivukangas, Raimo Narjus,
Sakari Sivula (toim.),
Muuttoliikesymposium 1975. Esitel-
mät ja keskustelut. Ruissalon kongres-
sihotelli Turku 20-21.11.1975.
Vaasa 1976. s. 186.
- A 5: Eva Jäykkä, Maija-Liisa Kalhama
(toim.),
USA:n 200-vuotisjuhlaseminaarin esi-
telmät ja tuntisuunnitelmat. Ruissalon
kongressihotelli, Turku 2.-3.6.1976.
Vaasa 1977. s. 148.
- A 6: Taru Sundstén,
Amerikansuomalainen työväenteatteri
ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-
39 (Finnish-American Workers' Theater
and Dramaliterature 1900-39). Vaasa
1977. s. 104.
- A 7: Arja Munter, (toim.),
Ruotsiin muuton ongelmat. Ruotsin
siirtolaisuuden seminaari 4.-5.5.1978
Turku. Esitelmät ja keskustelut. Vaasa
1979, s. 247.
- A 8: Olavi Koivukangas, Kai Lindström,
Raimo Narjus (toim.),
Muuttoliikesymposium 1980. Hotelli
Rantasipi Turku 19.-21.11.1980. Esi-
telmät ja keskustelut. Turku 1982.
s. 402.
- B 1: Bill Widen,
Korpobor i Amerika (Emigrants from
Korpo in America). Åbo 1975. s. 197.
- B 2: Holger Wester,
Innovationer i befolkningsrörligheten.
En studie av spridningsförlopp i be-
folkningsrörligheten utgående från
Petalas socken i Österbotten.
Stockholm 1977. s. 221.
- C 1: Reino Kero,
Migration from Finland to North Ame-
rica in the Years between the United
States Civil War and the First World
War, Vammala 1974. s. 260.
- C 2: Olavi Koivukangas,
Scandinavian Immigration and Settle-
ment in Australia before World War II,
Kokkola 1974. s. 333.
- C 3: Michael G. Karni, Matti E. Kaups,
Douglas J. Ollila Jr. (eds.),
The Finnish Experience in the Western
Great Lakes Region: New Perspectives,
Vammala 1975. s. 232.
- C 4: Auvo Kostiainen,
The Forning of Finnish-American
Communism, 1917-1924. A Study in
Ethnic Radicalism, Turku 1978, s. 225.
- C 5: Keijo Virtanen,
Settlement or Return : Finnish Emi-
grants (1860-1930) in the International
Overseas Return Migration Movement.
Forssa 1979, s. 275.
- C 6: Arja Pilli,
The Finnish-Language Press in Canada,
1901-1939. A Study in the History of
Ethnic Journalism. Turku 1982. s. 330.

Erikoisjulkaisut:

Vilho Niitemaa, Jussi Saukkonen, Tauri Aal-
tio, Olavi Koivukangas (eds.) Old Friends -
Strong Ties. The Finnish Contribution to the
Growth of the USA. USA:n 200-vuotisjuhla-
kirja. Vaasa 1976, s. 349.

Olavi Koivukangas - Simo Toivonen,
Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bib-
liografia. A Bibliography on Finnish Emigra-
tion and Internal Migration. Turku 1978, s.
226.

Olavi Koivukangas (Red., toim.),
Utvandringen från Finland till Sverige genom
tiderna. Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin
kautta aikojen. Turku 1980, s. 100.

Maija-Liisa Kalhama (toim., red.),
Suomalaiset Jäämeren rannoilla. Finnene ved
Nordishavets strender. Turku 1982, s. 235.